

“On joku paikka mihin turvautua”

Kasvatuskumppanuus ympärivuorokautisessa päivähoidossa
vanhempien näkökulmasta

Sosiaalialan koulutusohjelma,
Sosionomi AMK
Opinnäytetyö
28.10.2010

Heidi Forsman

Koulutusohjelma		Suuntautumisvaihtoehto	
Sosiaaliala		Sosionomi	
Tekijä/Tekijät			
Heidi Forsman			
Työn nimi			
"On joku paikka mihin turvautua": Kasvatuskumppanuus ympärivuorokautisessa päiväkodissa vanhempien näkökulmasta			
Työn laji	Aika	Sivumäärä	
Opinnäytetyö	Syky 2010	56 + 2 liitettä	
<p>TIIVISTELMÄ</p> <p>Opinnäytetyössä selvitin ympärivuorokautisessa päivähoitoyksikössä olevien lasten vanhempien näkemyksiä kasvatuskumppanuuden toteutumisesta sekä päivähoitohenkilöstön ja vanhempien yhteistyön toimivuudesta. Työn tarkoituksena oli selvittää miten vanhemmat kokevat yhteistyön hoitohenkilökunnan kanssa ja oman roolinsa kumppanuussuhteessa. Lisäksi tutkin opinnäytetyössä, mitkä tekijät vaikuttavat kumppanuuden toteutumiseen sekä minkälaisia ajatuksia, mielipiteitä ja kehitysideoita vanhemmilla on kumppanuudesta. Opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda tietoa kasvatuskumppanuuden suunnitteluun ja käytännön toteutukseen ympärivuorokautisissa päiväkodeissa.</p> <p>Tutkimus on laadultaan kvalitatiivinen. Tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen muodosti kontekstuaalisen kasvun teoria ja kasvatuskumppanuuden periaatteet, jotka ovat kuuleminen, kunnioitus, dialogisuus ja luottamus. Keräsin tutkimusaineiston käyttäen puolistukturoitua teemahaastattelua keväällä 2010 eräässä Vantaan kaupungin ympärivuorokautisessa päiväkodissa. Haastateltavina oli yhteensä viisi vanhempaa. Haastattelut pohjautuivat kasvatuskumppanuuden periaatteisiin ja kasvatuskumppanuuden pohtimiseen yleisesti. Haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin. Tämän jälkeen analysoin materiaalin käyttäen sisällönanalyysia ja teemoittelua.</p> <p>Tulokset osoittivat, että tärkein elementti toimivassa yhteistyössä on rehellinen, aito ja luottamuksellinen suhde. Kumppanuuden synnyn kannalta merkittävänä tekijänä vanhemmat pitivät päivähoitotoiminnan aloitusta ja päivittäisiä kohtaamisia. Vanhemmat kokivat kumppanuuden henkilökohtaisesti, ja siihen liitettiin usein myös inhimillisiä tekijöitä kuten tuttuus ja henkilökemiat. Tärkeiksi teemoiksi tuloksista nousi esiin erityisesti luottamus, kunnioitus ja tiedonkulku kumppaneiden välillä. Muita teemoja olivat kasvatuskeskustelut, vanhempien osallisuus ja yhteistyön merkitys.</p> <p>Tuloksista voi päätellä, että vanhemmat luottivat hoitohenkilökunnan osaamiseen niin kasvatuksellisissa kuin virikkeitäkin luovissa asioissa ja vanhemmat tunsivat olevansa tasa-arvoisia päiväkodin työntekijöiden kanssa. Vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä päivähoitoon ja yhteistyöhön päivähoitotoiminnan kanssa. Keskustelukäytännöissä oli vanhempien mielestä vielä kehittämistä. He kokivat keskustelujen olevan vielä osin pinnallisia ja liian yleisiä lapsen yksilöllisyyden ja luonteen jäädessä vähemmälle huomiolle. Muut vanhemmilta nousseet kehittämiskohdat liittyivät nykyisten yhteistyömuotojen, kuten tiedonkulun ja päivittäisten kohtaamisten, kehittämiseen ja pohtimiseen.</p>			
Avainsanat			
dialogi, kasvatuskumppanuus, kumppanuusmalli, yhteistyö, ympärivuorokautinen päivähoito			

Degree Programme in		Degree
Social Services		Bachelor of Social Services
Author/Authors		
Heidi Forsman		
Title		
“A place to go to!” : Pedagogical Partnership in Children´s 24- Hour Daycare From Parents' Points of View		
Type of Work	Date	Pages
Final Project	Autumn 2010	56 + 2 appendices
<p>ABSTRACT</p> <p>The purpose of this study was to examine how pedagogical partnership was implemented in 24 -hour day care from parents' points of view. The aim was also to survey how parents felt their cooperation with staff members and how parents defined their role in the partnership. Moreover, it was studied what elements on the basis of their experiences affected pedagogical partnership and what things they felt should be developed to make the partnership more functional. The aim of the study was to examine parents’ thoughts and opinions about collaborative partnership. I also intended to raise useful information to be used in planning and developing partnership in 24 –hour day care.</p> <p>I used the qualitative method in this study. The theoretical context was based on the model of contextual growth and the four principles of pedagogical partnership: hearing, respect, dialogue and trust. The theme interviews took place in one of Vantaa´s 24 -hour day care centre. The material was collected by semi-structured questionnaires. Five parents were interviewed for this study. The interviews were based on the main principles of pedagogical partnership. They were recorded and transcribed. The data was analysed by using content analysis and classifying it into various themes.</p> <p>The results showed that the most important things in collaborative partnership were sincere and trustworthy interaction. Parents considered daily conversations with the staff members of day care and effective start of day care the most significant element of close collaboration. Partnership was felt personally. Themes like familiarity and characteristics of partners were connected to partnership. Common elements in the definitions of partnership were for example trust, respect and communication between partners. Other elements were discussions, parents´ participation and the meaning of collaboration.</p> <p>The results lead to the conclusion that parents trust staff members’ professional skills in early childhood education and feel equal with them. As a conclusion it can be stated that parents are satisfied with 24 -hour day care and that pedagogical partnership is mainly implemented well. The parents are mostly satisfied with day care and think that social interaction in cooperation with the personnel works well. Some of the interviewees wished that more formal discussions would be arranged so that a child’s individuality and personality could be noticed. Other developmental tasks mentioned were linked more to already existing forms of partnership, for example developing the daily discussions between parents and day care staff.</p>		
Keywords		
pedagogical partnership, collaboration, 24 -hour daycare, dialogue, partnership model		

1 JOHDANTO	1
2 VARHAISKASVATUS	3
2.1 Varhaiskasvatus Suomessa	3
2.2 Varhaiskasvatuksen laatukriteerit	3
3 VUOROHOITO	5
3.1 Vuorohoito osana varhaiskasvatusta	5
3.2 Vuorohoidon kysyntä ja tarjonta	7
4 KASVATUSKUMPPANUUS	8
4.1 Kasvatuskumppanuus osana varhaiskasvatussuunnitelmaa ja päivähoidolakia	8
4.2 Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet	10
4.3 Päiväkoti lapsen kasvukontekstina	11
5 YHTEISTYÖSTÄ KASVATUSKUMPPANUUTEEN	12
5.1 Edellytyksiä kasvatuskumppanuudelle varhaiskasvatuksessa	12
5.2 Vanhempien osallisuus	14
5.3 Kasvatuskumppanuus päivähoidon arjessa	15
6 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSMENETELMÄT	18
6.1 Aiheen valinta ja tutkimustehtävä	18
6.2 Aineiston hankinta	19
6.3 Aineiston käsittely ja sisällönanalyysi	22
7 TULOKSET	24
7.1 Päivähoidon aloittaminen	24
7.2 Päivittäiset keskustelut ja tiedottaminen	26
7.3 Kasvatuskeskustelut	30
7.4 Henkilökunta	31
7.5 Luottamus, kunnioitus, dialogi ja kuulluksi tuleminen	34
7.6 Täydentävä asiantuntijuus ja yhteistyön merkitys	36
7.7 Vanhempien vaikutusmahdollisuudet ja vaikutushalukkuus	38
7.8 Vanhempien näkökulmia vuoropäivähoidosta	39
8 TULOSTEN YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	41
9 POHDINTA	51

LÄHTEET

LIITTEET 1 - 3

1

1 JOHDANTO

Yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset kuten epäsäännöllisten työaikojen ja määräaikaisten työsuhteiden lisääntyminen ovat asettaneet niin perheet kuin varhaiskasvatuksen uusien haasteiden eteen. Haasteena varhaiskasvatukselle on reagoida ja tulkita millaisia muutospaineita nämä yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset asettavat päivähoidolle ja muokata toimintaansa siten, että varhaiskasvatus kykenee vastamaan perheiden muuttuviin tarpeisiin. Tästä työelämässä tapahtuneesta muutoksesta ja sen vaikutuksesta varhaiskasvatukseen on esimerkkinä vuorohoidon kasvava tarve. Muista perheisiin vaikuttavista muutoksista ovat esimerkkeinä normaalien sosiaalisten verkostojen väheneminen ja yksinhuoltaja perheiden määrän kasvu. Perheet, joissa on yksi tai kaksi huoltajaa, joutuvat yhä useammin selviytymään yksin perheen arjesta ja lasten kasvatuksesta. Vaikka nykyisin yleistä tietoa on laajalti lapsen kasvusta ja kasvatuksesta, niin tiedolla ja sen jakamisella asiaa ei voida ratkaista, vaan monet vanhemmat tarvitsevat yhä enemmän konkreettista tukea ja todellista kumppanuutta selviytyäkseen kasvatustehtävässään. Yleisesti voidaankin todeta, että tässä muuttuneessa yhteiskunnassa varhaiskasvatuksen rooli perheen kasvatustehtävän tukijana on korostunut.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää millaisia kokemuksia ja näkemyksiä ympärivuorokautisessa päiväkodissa olevien lapsien vanhemmilla on kasvatuskumppanuudesta ja sen laadusta ympärivuorokautisessa päivähoidossa. Lisäksi opinnäytetyöni tarkoituksena on tuoda tietoa siitä, minkälaisia erityispiirteitä kasvatuskumppanuuteen liittyy, kun toimintaympäristönä on ympärivuorokautinen päiväkotitoiminta. Uskon tämän kaltaisen tiedon luovan pohjaa kasvatuskumppanuuden kehittymiselle ja kehittämiselle entistä yhtenäisemmälle ja paremmin kumpaakin kumppanuusosapuolta palvelevalle tasolle.

Opinnäytetyöni alussa esittelen työni taustat, lähtökohdat ja keskeiset käsitteet; varhaiskasvatus ja sille asetetut laatuvaatimukset, vuorohoidon määrittely sekä vuorohoidon kysynnässä ja tarjonnassa tapahtuneet muutokset 2000-luvulla. Opinnäytetyöni teoreettisessa osassa käsittelem Hujalan kontekstuaalisen kasvun teoriaa ja avaam työni keskeisen käsitteen kasvatuskumppanuuden. Lisäksi tarkastelen kasvatuskumppanuutta ohjaavan teorian pohjalta miten kasvatuskumppanuuden tulisi toteutua päivähoidon arjessa.

Opinnäytetyötäni varten haastattelin viittä vanhempaa, joilla kaikilla oli yli vuoden kokemus ympärivuorokautisen päiväkodin asiakkuudesta. He antoivat opinnäytetyölleni asiakasnäkökulman ja tietoa miten asiakkaat ovat kokeneet kasvatuskumppanuuden toteutuvan käytännöntasolla ympärivuorokautisessa päiväkodissa. Näiden vanhempien kokemusten ja ajatusten pohjalta sain tietoa mihin tulisi jatkossa keskittyä ja mitä kehittää, jotta kasvatuskumppanuutta voidaan jatkossa toteuttaa paremmin vuorohoidon yksiköissä. Vanhempien kokemuksia ja haastatteluiden pohjalta koottuja keskeisiä tuloksia esittelen opinnäytetyöni loppuosassa.

2 VARHAISKASVATUS

2.1 Varhaiskasvatus Suomessa

Varhaiskasvatuksen päämääränä on tukea lasten eri elämäntilanteissa tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta ja edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Sitä järjestetään varhaiskasvatuspalveluissa, joista keskeisimpiä ovat päiväkodit, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatustoiminta. Varhaiskasvatuspalveluja tuottavat kunnat, järjestöt, seurakunnat ja yksityiset palveluntuottajat. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia jolloin lapselle mahdollistuu hyvät kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytykset. Lapsi tulee kohdata yksilönä, tämän tarpeiden, persoonallisuuden ja perhekulttuurin mukaisesti, jotta hän kokee olevansa tasa-arvoinen sukupuolestaan, sosiaalisesta tai kulttuurisesta taustastaan tai etnisestä alkuperästään riippumatta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 11 - 15.)

Lapsen hyvinvointia edistävät mahdollisimman pysyvät ja turvalliset ihmissuhteet. Varhaiskasvatuksessa tarvitaan vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten toimivaa yhteistyötä, kasvatuskumppanuutta, jotta perheiden ja kasvattajien yhteinen kasvatustehtävä muodostaisi lapsen kannalta suotuisan kokonaisuuden. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 11 – 15.) Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea päivähoitossa olevien lasten perheitä näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä perheiden kanssa edistää lapsen tasapainoista kehitystä. Päivähoidon tulee omalta osaltaan tarjota lapselle jatkuvat ja turvalliset ihmissuhteet, lapsen kehitystä monipuolisesti tukevaa toimintaa ja lapsen lähtökohdat huomioon ottaen suotuisa kasvuympäristö. (Laki lasten päivähoitosta 304/1983 § 2a.)

Päivähoidon määrittely perustuu lasten päivähoitosta annettuun lakiin. Voimassa oleva päivähoitolaki mahdollistaa kaikille alle kouluikäisille lapsille subjektiivisen päivähoito-oikeuden päivähoitoon ja näin ollen laki tukee vanhempien työssäkäyntiä ja kotien kasvatusta. Subjektiivista oikeutta vuorohoitoon sen sijaan ei ole, mutta päivähoitolaissa todetaan, että päivähoitoa on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä lapsen vanhempien tai muiden huoltajien toivomassa muodossa siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin perheen tarve edellyttää. (Laki lasten päivähoitosta 36/1973 § 11.) Päiväkohteissa tapahtuva varhaiskasvatus muodostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta (Hujala - Parrila - Lindberg 1999: 5). Näin ollen päivähoitossa yhdistyvät

lapsen tarve saada hoitoa, huolenpitoa ja opetusta sekä perheiden tarve saada hoitopaikka (Honkalampi - Koskinen - Leppälampi 2006: 14).

2.2 Varhaiskasvatuksen laatukriteerit

Kysymys varhaiskasvatuksen laadusta on viime vuosina siirtynyt varhaiskasvatuksen vaikutusten tutkimisesta asiakkaiden subjektiivisten kokemusten ja käsitysten tutkimiseen. Vanhemmat haluavat olla myös vaikuttamassa lastensa päiväkotipaikan laatuun. Haasteena on luoda toimivat käytänteet yhteiselle keskustelulle, suunnittelulle ja toteutuneen kasvatuksen arvioinnille päivähoidon arjessa. Laadun kehittäminen on jatkuva prosessi asiakaslähtöisyyden ollessa keskeinen elementti. Myös varhaiskasvatuksen valtakunnallisissa linjauksissa kiinnitetään huomio lasten ja perheiden antaman palautteen arvoon. (Jokimies - Kronqvist 2008: 11.)

Asiakasnäkökulman korostuessa nousee keskeiseksi laadun määrittämiseen vaikuttavaksi tekijäksi se, kuka määrittää päivähoitoa ja varhaiskasvatuksen asiakkaaksi. Varhaiskasvatuksen yleisen näkemyksen mukaan asiakkaita ovat sekä perheet että yhteiskunta. Vanhemmat ovat myös sosiaalipalvelujen asiakkaita lapsensa päivähoitopaikan kautta että varhaiskasvatuksen välittömiä asiakkaita siksi, että heillä on ensisijainen vastuu lapsensa hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta. Tämän asiakkuuden tulisi näkyä yhteistyönä varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa. Varhaiskasvatuksen ja teorian kautta voidaan löytää tiettyjä laatutekijöitä, joiden kautta varhaiskasvatuksen laatua voidaan jäsentää. Niiden kautta voidaan myös luoda käsitys siitä, minkälaista varhaiskasvatuksen tulisi olla suhteessa eri tekijöihin, jotta lapsi kasvaisi, kehittyisi ja oppisi parhaalla mahdollisella tavalla. Varhaiskasvatuksen laadunhallinta on toimintatapa, jonka avulla lapset, vanhemmat, henkilökunta ja hallinto yhdessä arvioivat ja kehittävät toimintaa tavoitteiden suuntaisesti. (Hujala ym. 1999: 55–56.)

Varhaiskasvatuksen laatutekijät ovat laadun keskeisiä tekijöitä, joille on asetettu laatuvaatimuksia ja -tavoitteita. Laki ja asetukset sekä niihin pohjautuvat kunnan päätökset ohjaavat ja velvoittavat laatuvaatimuksia, jotka ovat perusedellytys toiminnalle. Varhaiskasvatuksen laatukriteerit rakennetaan erikseen eri päivähoitomuotoihin ottaen huomioon kunkin päivähoitomuodon omaleimaisuuden. Laatuvaatimuksissa ja -tavoitteissa eri päivähoitomuotoja on tarkasteltu pääasiassa yhtenä kokonaisuutena

ajatellen eriytymistä nimenomaan kriteerien tasolla. Näin kunta- ja yksikkötasolle jää vastuu kunkin osa-alueen painotuksista. (Hujala ym. 1999: 60- 62.)

Laadunhallintavarhaiskasvatuksessa kirjassa esitettyjen varhaiskasvatuksen laatutekijät pohjautuvat lähinnä kansainvälisen laatututkimuksen analyysiin, joka osoitti että päivähoidon laatua tarkasteltaessa voidaan erottaa neljä, näkökulmiltaan erilaista laatutekijää. Päivähoidon laatua voidaan tarkastella näiden kunkin tekijän osalta erikseen ja yhdessä nämä muodostavat varhaiskasvatuksen kokonaisuuden. Hujala - Huttusen rakentamassa mallissa laatutekijöinä on päivähoidon laatua säätelevät puitetekijät, toiminnallisesti laatua säätelevät välilliset tekijät, kasvatusprosessiin liittyvät tekijät ja tuotoksen taso eli vaikuttavuus tekijät. (Hujala ym. 1999: 77 - 78.)

Opinnäytetyössäni tutkin päiväkodin työntekijöiden ja vanhempien välistä yhteistyötä, joka kuuluu laadullisista tekijöistä välillisesti ohjaaviin tekijöihin. Kodin ja päivähoidon yhteistyön ja näiden kasvatuksen keskinäisen yhteensopivuus on yksi keskeinen päivähoidonlaatua määrittelevä tekijä. Kaikki lapsen arjessa toistuvat toiminnot ja toimintaympäristöt ovat osallisia lapsen kasvuun ja kehitykseen, joka nostaa perheen ja päivähoidon yhteistyön varhaiskasvatuksen keskiöön. Tämän pohjalta varhaiskasvatuksen haasteena on vaikuttaa kokonaisvaltaisesti lapseen ja perheeseen sekä edistää näin perheen hyvinvointia. Lapsen kasvuympäristön laajasti huomioon ottava hoito- ja kasvatusote on tehokkaampi kuin pelkästään lapsiin keskittyvä kasvatus. Varhaiskasvatuksen laaja-alainen lähestymistapa antaa hyvän perustan tarkastella päivähoidon vaikutuksia myös lapsen lähiympäristössä. (Hujala ym. 1999: 99.)

3 VUOROHOITO

3.1 Vuorohoito osana varhaiskasvatusta

Käytän termiä vuorohoito tässä opinnäytetyössä kuvaamaan ympärivuorokautisen hoidon yksikköjä ja termiä vuoropäivähoito kuvaamaan ympärivuorokautista hoitoa tarjoavia päiväkotia. Termiä kasvattaja käytän kuvaamaan päiväkodin hoitohenkilökuntaa ja termiä varhaiskasvatuksen ammattilainen kuvaamaan yleisemmin varhaiskasvatuksen piirissä työskenteleviä työntekijöitä. Muita vuorohoidon yksiköitä ovat vuoropäivähoidon lisäksi perhepäivähoitokodit ja ryhmäperhepäivähoitokodit. Yksi hoitajakso voi lyhimmillään tarkoittaa muutaman tunnin läsnäoloa hoitopaikassa tai sitten jopa

yli vuorokauden yhtäjaksoista hoidossa oloa vanhempien työn niin vaatiessa. (Varhaiskasvatustyöryhmän muistio 1999: 35, 85.) Vuorohoidossa kasvatuksellisen ja sosiaalipalvelullisen tehtävän yhdistyminen korostuu entisestään, koska lapset viettävät vuorohoidossa aikaa kaikkina vuorokauden aikoina. Kunnat ovat velvollisia järjestämään päivähoitolain 11 §:n mukaan lasten päivähoidon perheen tarpeet tyydyttäen. Näin ollen kuntien on huolehdittava siitä, että lasten päivähoitoa on saatavissa kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. (Laki lasten päivähoidosta 36/1973, § 11.)

Vuorohoidon haasteet ovat lisääntyneet viime vuosien aikana. Esimerkiksi vanhempien entistä epäsäännöllisemmät työajat muokkaavat jatkuvasti palvelun tarvetta. Toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa pitää ottaa huomioon lasten jatkuvasti vaihtelevat hoitoajat. (Varttua 2009.) Päivähoitolaissa ei ole erityisiä säännöksiä iltaisin, öisin tai viikonloppuisin tapahtuvasta vuoropäivähoidosta. Lähtökohtaisesti kaikki päivähoitoa koskevat säännökset koskevat yhtälailla vuoropäivähoitoa. Vuoropäivähoidon työaika- ja henkilöstöjärjestelyt ovat vakiintumattomat. Vuorohoitoyksiköissä henkilöstön määrä, rakenne ja noudatettava työaikajärjestelmä vaihtelevat suuresti eri kuntien ja jopa saman kunnan sisällä. Asetus lasten päivähoidosta ei säätele erikseen vuoropäivähoidon henkilöstömitoitusta, vaikka hoitomuoto asettaa vaatimuksia lapsen yksilöllisemmälle ja kodinomaisemmalle hoidolle. (Varhaiskasvatustyöryhmän muistio 1999: 35 – 36.)

Lapsen tarpeet eroavat riippuen siitä onko hän säännönmukaisessa kokopäivähoidossa viitenä arkipäivänä viikossa, osapäivähoidossa aamupäivisin tai epäsäännöllisessä vuorohoidossa. Ilta- ja yöhoidossa oleva lapsi tarvitsee aikuiselta enemmän aikaa, hoivaa ja huolenpitoa. Lapsella voi olla ikävä vanhempiaan, iltatoimien suorittaminen ja nukkumaan meno päivähoidossa on toisenlaista kuin kotona. Jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet tulisi pystyä ottamaan huomioon. Myös tiloilta ja toiminnalta edellytetään kodinomaisuutta ja rauhallisuutta, päivällä toiminta voi olla vilkkaampaa. (Varhaiskasvatuksen työryhmän muistio 1999: 35.)

3.2 Vuorohoidon kysyntä ja tarjonta

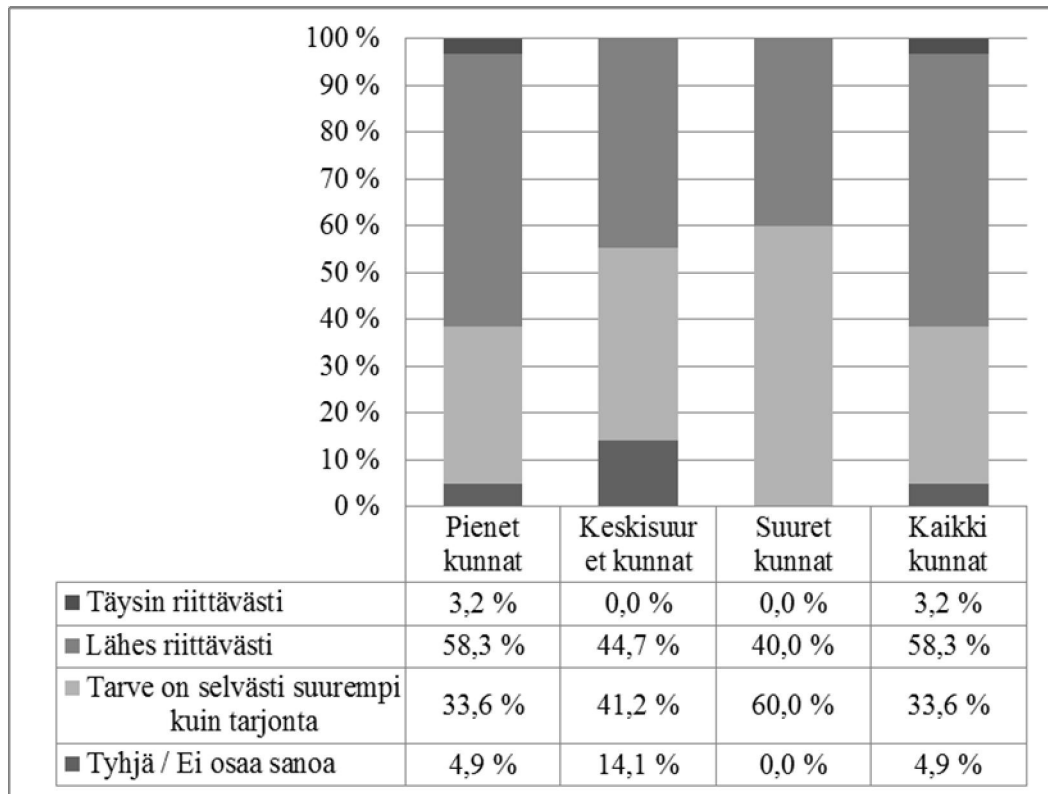
Työntekijöiden uudet työajat ja uudistettu työaikalaki vuodelta 1997 ovat johtaneet murrokseen työajoissa, jossa perinteinen päivätyö on vähentynyt samalla kun työaikojen

epäsäännöllisyys, juostavuus, viikonlopputyö, ja esimerkiksi ylityöt ovat lisääntyneet. Työ on yhä enemmän irtoamassa sekä ajasta että paikasta. (Toimivat ja terveet työajat 2000: 3.) Ympäri vuorokautinen hoito on niitä kahden huoltajan perheitä varten, joissa molemmat huoltajat tekevät vuorotyötä tai niitä yhden huoltajan perheitä varten, joissa perheen pääasiallinen huoltaja eli huoltaja, jonka luona lapsi asuu, tekee vuorotyötä. (Varhaiskasvatuksen työryhmän muistio 1999: 85.) Vuorohoito on viime vuosina lisääntynyt merkittävästi. Muutokset perhe- ja työelämässä kuten kasvava yksinhuoltajuus, valtion ja kuntien säästötoimet, vuoro-, prosessi- ja tilapäistyön kasvu ovat muuttaneet säännöllisen päivähoiton yhä epäsäännöllisemmäksi. Viime vuosina epätyypilliset ja epäsäännölliset työsuhteet ovat yleistyneet. Työmarkkinat asettavat lapsiperheille kovia vaatimuksia ja lapset joutuvat sopeutumaan vanhempien hyvinkin epäsäännöllisiin työaikoihin. Useimmat päiväkodit noudattavat aukioloaikoja, jotka palvelevat päivätyössä käyviä perheitä. (Varhaiskasvatustyöryhmän muistio 1999: 7- 8.)

Sosiaali- ja Terveysministeriön ja Kuntaliiton tekemän selvityksen mukaan kunnan järjestämässä päivähoitossa oli syyskuussa 2005 yhteensä 46 prosenttia alle kouluikäisistä lapsista. Suurin osa eli 71 prosenttia kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa olevista lapsista oli hoidossa päiväkodissa. (Lasten päivähoiton tilannekatsaus 2006: 12.) Kunnan järjestämän ilt-, yö- ja viikonloppuhoidon – eli vuorohoidon – piirissä oli kyselyyn vastanneissa kunnissa syyskuussa 2005 lapsia yhteensä 7 prosenttia kunnan järjestämässä päivähoitossa olevista lapsista. Vuorohoidossa olevien lasten osuus kaikista kunnan järjestämässä päivähoitossa olevista lapsista vaihteli kunnittain nolllasta 33 prosenttiin. Suurin osa vuorohoidossa olevista lapsista oli hoidossa vaihtelevasti eli sekä iltaisin, öisin että viikonloppuisin. Eniten tarvetta oli iltahoitopaikoista. (Lasten päivähoiton tilannekatsaus 2006: 45.)

Lasten päivähoiton tilannekatsauksessa (2006) selvisi, että vuorohoidon tarve oli tarjontaa suurempi iltaisin, öisin ja viikonloppuisin. Kyselyn perusteella erityisesti viikonloppuisin hoidon saatavuus oli huono. Täysin riittävästi vuorohoitoa oli tarjolla ainoastaan 3 prosentissa kunnista (kuvio 1). Kyselyssä tiedusteltiin kuntien arvioita vuorohoidon tarpeen kehityksestä lähivuosina. Sen mukaan hoidon tarve epätavanomaisina aikoina lisääntyy kauttaaltaan. Eniten vaikuttaisi kasvavan iltahoidon tarve. (Lasten päivähoiton tilannekatsaus 2006: 46.) Tilastokeskuksen työolotutkimuksen mukaan vuorotyössä oli vuonna 2008 noin joka kolmas palkansaajista (Lehto - Sutela 2008: 131). Yhden huoltajan perheet ovat tyypillisiä vuorohoidon asiakkaita.

Kuvio 1. Vuorohoidon riittävyys kunnissa

4 KASVATUSKUMPPANUUS

4.1 Kasvatuskumppanuus osana varhaiskasvatussuunnitelmaa ja päivähoitolakia

Ajatus kotikasvatuksen tukemisesta on juurtunut hyvin käytännön päivähoitotyöhön, mutta se miten sitä käytännössä toteutetaan, vaihtelee melkoisesti. (Hujala 2004: 83.) Tutkimusaiheena kasvatuskumppanuus vuoropäivähoidossa liittyy läheisesti Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen julkaisemiin Valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (2003). Perusteissa käsitettä kasvatuskumppanuus käytetään kuvaamaan vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä päiväkodissa. Päiväkodeissa on yksikkökohtaisia varhaiskasvatussuunnitelmia valtakunnallisten perusteiden pohjalta. Päiväkotien varhaiskasvatussuunnitelmiin on kirjattu päiväkodin toimintaperiaatteiden ja – sisältöjen lisäksi myös se, kuinka päiväkodissa käsitetään kasvatuskumppanuus ja kuinka kumppanuutta pyritään päiväkodeissa toteuttamaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 31, 43 - 44.)

Lainsäädännön mukaan päivähoiton tehtävä on tukea kotikasvatusta. Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (2000), joka koskee myös päivähoitoa, määrittelee yksiselitteisesti sekä vanhempien että lapsen aseman päivähoiton yhteistyössä. Laki sanoo, että ”asiakkaan toivomukset, mielipide, etu ja yksilölliset tarpeet” on otettava huomioon toimintaa toteuttaessa. (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000 § 4.) Päivähoiton haasteena onkin yhteistyöodotusten viestittäminen perheille sekä vanhempien roolin, tehtävien, oikeuksien ja vastuiden selkiyttäminen vanhemmille. Varhaiskasvatuksen linjaukset ja valtakunnalliset esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet linjaavat perhelähtöisyyden ja perheiden kanssa tehtävän työn varhaiskasvatuksen ytimeksi. Lainvelvoitteeseen sisältyy vanhempien kasvatusoikeuden ja – velvollisuuden tukeminen jonka todentuminen sanoista teoiksi edellyttää, että vanhemmat näkevät itsensä lastensa tärkeimpinä kasvattajina ja kasvatuksen oman vanhemmuutensa tärkeimpänä tehtävänä. (Hujala 2004: 83–86.)

Varhaiskasvatuksen henkilöstön ja vanhempien kasvatuksellinen kumppanuus on olennainen osa hyvää varhaiskasvatusta, jossa on kysymys vanhempien ja kasvatushenkilöstön asennoitumisesta yhteiseen kasvatustehtävään. Sillä tarkoitetaan kumppaneiden tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa. Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on ensisijainen vastuu kasvatuskumppanuuden tuomisesta käytäntöön. Yksittäisen lapsen varhaiskasvatus perustuu työntekijöiden ja vanhempien yhdessä hoitosuhteen alussa laatimaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan, jonka tavoitteena on lapsen yksilöllisyyden ja vanhempien näkemysten huomiointi päivähoitossa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 31 - 33.)

Erityisenä varhaiskasvatuksen valtakunnallisten linjausten painopisteenä on ollutkin vanhempien ja henkilöstön kasvatuskumppanuus. Tavoitteena on, että kaikissa lapsiperheiden palveluissa omaksutaan lapsi- ja perhelähtöiset varhaiskasvatuksen tavoitteet, toimintatavat ja yhteistyökäytännöt. Lapsen varhaiskasvatuksen palvelukokonaisuus määrittyy tällöin kunkin lapsen ja hänen perheensä tarpeista. Vanhempien tulee myös saada tietoa yhteiskunnan järjestämistä varhaiskasvatuspalveluista ja niiden erilaisista kasvatuksellisista, opetuksellisista ja hoidollisista tehtävistä. Lapsen kasvun, kehittymisen ja oppimisen tukemisessa vanhemmat ja varhaiskasvatuksen henkilöstö ovat kumppaneita. Kasvatuskumppanuus on eri osapuolten tasavertaista vuorovaikutusta, jossa vanhempien ja kasvattajien erilainen asiantuntemus ja tietämys yhdistyvät. (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallista linjauksista 2002: 7, 18.)

4.2 Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet

Kaskelan ja Kekkonen (2006) mukaan kasvatuskumppanuuden toteuttamista ohjaavat neljä tärkeää periaatetta. Nämä ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus. Kuulevassa suhteessa asetetaan kuulemaan toisen ihmisen asiaa, ajatuksia ja puhetta, joka näyttäytyy toiselle aitona kiinnostuksena, empaattisuutena ja rehellisyytenä. Ilmapiirin on myös oltava turvallinen ja myönteinen. Haasteena kuulemisessa on vaikeiden ja negatiivistenkin asioiden esille ottaminen. Kuulevassa ilmapiirissä vaikeat asiat nostetaan rehellisesti ja avoimesti keskusteluun. Vain kuulevasta suhteesta voi syntyä aitoa vuoropuhelua, joka on tasa-arvoisen dialogin avain. Kuulluksi tuleminen on aina eheyttävä kokemus ja siksi yksi kasvatuskumppanuuden keskeisistä periaatteista, joka tuo parhaimmillaan toivoa ja helpotusta niin vanhemmuuteen kuin ammatilliseen kasvattajuuteen. (Kaskela - Kekkonen 2006: 32–33.)

Kasvatuskumppanuuden yksi peruspilari on toisen kumppanosapuolen kunnioittaminen. Se merkitsee erilaisten käsitysten ja elämäntapojen kunnioitusta. Kasvatuskumppanuuden kannalta keskeisimmät päämäärät liittyvät kasvatukseen, sen arvopäämääriin, kasvatuksen menetelmiin, lapsuuteen, vanhemmuuteen ja perheen tehtäviin. Käsitysten eroavaisuudet juontuvat muun muassa erilaisista arvoista ja erilaisesta elämänhistoriasta. (Karila 2006: 95.) Kunnioittava, toista ihmistä arvostava ja hyväksyvä asenne on kasvatuskumppanuuden edellytys, joka näkyy ajatusten kautta tekoina. Kuuntelemisen kautta voidaan oppia hyväksymään, ymmärtämään ja kunnioittamaan toista ihmistä. Kunnioitus helpottaa todellisen vuorovaikutuksen syntymistä, jossa on mahdollista tuoda asioita esiin peittelemättä ja teeskentelemättä. Myös toimimalla ja puhumalla rehellisesti ja avoimesti voi osoittaa toiselle kunnioitusta ja arvostusta. Kunnioittava suhde luodaan myönteisyydestä käsin, joka avaa ovia avoimelle ja rehelliselle vuorovaikutukselle. (Kaskela - Kekkonen 2006: 35.)

Keskeinen tavoite kasvatuskumppanuudessa on luoda luottamuksellinen ilmapiiri kaikelle kasvattajien ja vanhempien väliselle vuoropuhelulle. Luottamus rakentuu kuulemisen ja kunnioituksen periaatteista, johon tarvitaan yhteisiä kohtaamisia ja vuoropuhelua. Luottamus rakentuu myös vanhempien mahdollisuudesta vaikuttaa lapsensa hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen liittyviin asioihin. Arkinen ja päivittäinen vuoropuhelu lapseen liittyvistä asioista luo perustan ja luottamuksellisen ilmapiirin kasvatuskumppanuudelle. (Kaskela - Kekkonen 2006: 36–37.) Vastavuoroisen luotta-

muksen rakentuminen vie aikaa. Vähintäänkin se vaatii riittävän määrän yhteisiä kohtaamisia, jotta kumppanin tapa toimia tulee tutuksi ja häneen oppii kokemuksen kautta luottamaan. (Karila 2006: 101.)

4.3 Päiväkoti lapsen kasvukontekstina

Kontekstuaalisen kasvun teoria rakentuu Bronfenbrennerin ekologisen teorian pohjalle. Se korostaa lapsen toimintaympäristön vaikutusta lapseen ja kasvatukseen sekä suoraan että välillisesti vanhempien, päivähoitajien ja muiden kasvattajien ja aikuisten elämäntilanteisiin ja heidän keskenään muodostamiensa vuorovaikutussuhteiden kautta. Laadukas varhaiskasvatus päivähoitossa vaatii laaja-alaista yhteistyötä lapsen eri kasvuympäristöjen ja siinä vaikuttavien ihmisten kanssa. Kontekstuaalisuudella tarkoitetaan sellaista näkökulmaa lapsen kasvuun ja oppimiseen, jossa lapsi ja hänen kasvuympäristönsä nähdään erottamattomina. Kontekstuaalisen kasvun teorian näkökulmasta lapsen toimintaa voidaan ymmärtää vain osana koko ympäristön toimintaa. (Hujala ym. 1999: 10 - 11, 106.) Kontekstuaalinen päivähoitonäkemyksen haastaa päivähoiton perhelähtöiseen ammatillisuuteen, joka näkee päivähoitokasvatuksen kaikkien siihen osallistuvien välisenä yhteistyöprosessina (Hujala 2004: 83).

Lapsen tärkein kasvuympäristö on oma perhe ja merkittävin vuorovaikutussuhde omiin vanhempiin. Lapsen kasvaessa välittömät vuorovaikutussuhteet laajenevat perheen ulkopuolelle. Kontekstuaalisuudessa kasvatus on yhteistyöprosessi, joka asettaa uusia haasteita sekä ammatillisuudelle varhaiskasvatuksessa että vanhempien roolille päivähoitoyhteisöissä. Myös varhaiskasvatuksen laatuun päivähoitossa vaikuttaa perheiltä saatu tuki ja tietämys lasten arkipäivän kasvatustilanteiden ratkaisemiseksi. Lasten kasvuympäristöjen välisen vuorovaikutuksen toimivuus on sekä perheen että päivähoitokasvatuksen laadun keskeinen kulmakivi. Kontekstuaalisen kasvun teoria nostaa tärkeäksi vuorovaikutuksen niiden kasvuympäristöjen välillä, joissa lapsi aktiivisesti toimii. Myös eri kasvuympäristöissä toimivien ihmisten keskinäiset sosiaaliset suhteet heijastuvat heidän välittömään toimintaympäristöönsä. Näin esimerkiksi perheen ja päivähoitokasvatuksen yhteistyökontaktit heijastuvat lapseen. (Hujala ym. 1999: 12–15.)

Varhaiskasvatusympäristö on erottamaton osa lapsen päivittäistä arkea. Päiväkodissa oleva lapsi elää kahden kasvuympäristön todellisuudessa. Lapsi rakentaa perheen ihmissuhteiden rinnalle omia suhteitaan häntä opettaviin ja hoitaviin kasvattajiin sekä

vertaisryhmäänsä. (Kaskela - Kekkonen 2006: 5.) Varhaiskasvatus on kaikkien lapsen elämään osallistuvien kasvattajien välinen yhteistyöprosessi. Kontekstuaalinen varhaiskasvatus korostaa, että kodin ulkopuolisen kasvatuksen onnistumisen kannalta tärkeintä on rakentaa toimiva yhteistyö kodin ja päivähoidon välille. Käytännössä tämä tarkoittaa perhelähtöistä ammatillisuutta, joka perustuu lapsen lähtökohtien ja tarpeiden tiedostamiseen. (Hujala 2004: 85.) Kontekstuaalisen teorian keskeisin anti on kasvu ympäristöjen keskinäinen merkitys. Kasvatus nähdään lapsen kasvu ympäristöissä toimivien aikuisten yhteistyöprosessina. Päivähoitossa se tarkoittaa uudenlaisen, yhteistyöhön perustuvan ammatillisuuden omaksumista, jossa vanhemmat nähdään kumppaneina. Se edellyttää päivähoitohenkilöstön kykyä nähdä perheiden yksilölliset tarpeet ja mahdollisuudet yhteistyöhön sekä kykyä laaja-alaiseen tiimityöhön. (Hujala ym. 1999: 21.)

Päivähoidon ja perheen yhteistyön tavoitteena on rakentaa kasvatuksellista jatkuvuutta, joka tarkoittaa lapsen eri kasvu ympäristöissä toimivien aikuisten yhteisiä kasvatusperiaatteita ja –tavoitteita. Näin voidaan seurata lapsen päivittäistä toimintaa eri kasvu ympäristöissä ja helpottaa lapsen siirtymiä kasvu ympäristöstä toiseen. Jatkuvuudella ja pysyvyydellä on suuri merkitys, koska toistuvat toiminnot muodostavat lapsen lähikehityksen alueen. Kussakin ympäristössä on omat tavat ja perustoiminnot, joista syntyy lapselle arkielämän malli miten toimia, mitä tapahtuu ja miten hänen ja muiden ympäristössä olevien ihmisten oletetaan käyttäytyvän. Kun toimintatavat ovat lapselle tuttuja rutiineja, hän kykenee paremmin keskittymään ja toimimaan ympäristössään. Kasvu ympäristöjen kyky edistää parhaalla mahdollisella tavalla lapsen kehitystä riippuu eri ympäristöjen välisten sosiaalisten suhteiden olomassaoiosta ja luonteesta, jotka toimiesaan perustuvat jatkuvuuteen ja vastavuoroiseen tukeen. (Hujala ym. 1999: 15–18.)

5 YHTEISTYÖSTÄ KASVATUSKUMPPANUUTEEN

5.1 Edellytyksiä kasvatuskumppanuudelle varhaiskasvatuksessa

Kasvatuskumppanuus edellyttää kumppaneiden roolien ja suhteen syventämistä päivähoitokodin ja perheen välisessä yhteistyössä. Henkilökunnan tulee sitoutua keskinäisen kuulemisen, kunnioituksen, tasavertaisuuden ja dialogisuuden mukaisesti yhteistyöhön päivähoitokodissa olevien lasten ja heidän perheidensä kanssa. Kasvatuskumppanuuden ammattitaito rakentuu vuorovaikutustaitojen harjoittelusta, kasvattajan oman toiminnan reflektoinnista ja yhteisen ymmärryksen etsimisestä vanhempien kanssa. Kumppanuus-

dessa kasvattajan tulee kiinnittää huomio siihen, miten vanhemman tietämys omasta lapsestaan tulee kuulluksi ja vastaanotetuksi ammattilaisten kanssa. Kasvattajalla tulee olla arvostava ja myönteinen työote suhteessa perheisiin. (Kaskela - Kekkonen 2006: 18–19.)

Kasvatuskumppanuudessa yhdistyvät lapselle kahden tärkeän tahon, vanhempien ja varhaiskasvattajien tiedot ja kokemukset. Kasvattajan tulee mahdollistaa omien työkäytäntöjensä avulla, että vanhemman näkemykset, käsitykset ja ratkaisuehdotukset tulevat kuulluiksi ja jaetuksi vanhempia arvostavalla ja kunnioittavalla tavalla. Kun lähtökohdaksi otetaan perheiden ja päivähoiton välinen kasvatuksellinen kumppanuus, kasvattaja on vanhempien rinnalla toimiakseen lasta koskevissa asioissa yhteisymmärryksessä vanhempien kanssa. Lähtökohtana on, että vanhemmat ovat vastuussa kotona ja perhepiirissä tapahtuvasta hoidosta ja kasvatuksesta ja varhaiskasvattajat siitä ajasta, jonka lapsi viettää päivähoitossa. Lapsen hoitamisen käytännöt ja ratkaisut siirtyvät kuitenkin kasvuympäristöstä toiseen. Kasvatuskumppanuutta rakennetaan kaikkien varhaiskasvatuksen asiakasperheiden kanssa. (Kaskela - Kekkonen 2006: 20.)

Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on myös edistää vanhempien keskinäisen yhteistyön muotoja ja tapoja sekä tunnistaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa mahdollisen tuen tarve ja luoda yhdessä vanhempien kanssa tapa toimia lapsen tukemiseksi. Vanhempien ja henkilökunnan jatkuva, päivittäinen vuoropuhelu avaa tilaa puhua niin tavanomaisista lapsen asioista kuin pulmallisista tilanteista. Kasvattajan avoin ja myönteinen suhtautuminen perheeseen tekee tilaa monenlaiselle perheen puheelle ja tunteiden läsnäololle. Päivittäinen lapseen liittyvien asioiden jakaminen helpottaa huoli- tai pulmatilanteiden esille ottamista puolin ja toisin. (Kaskela - Kekkonen 2006: 44–45.)

Kasvatuskumppanuudessa kaksi lapsen tärkeintä kasvupaikkaa muodostavat lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista eheyttä vahvistavan kokonaisuuden. Vanhempien ja kasvattajien päivittäinen vuoropuhelu helpottaa lapsen päivittäistä liikkumista ja siirtymistä kasvuympäristöjen välillä. Toimiva kasvatuskumppanuus tukee molempia osapuolia lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa. Se toteutuu parhaiten keskusteluissa, jossa yhdistyvät ammattikasvattajien asiantuntemus ja vanhempien oman lapsensa tuntemus ja tietämys. Lapsen kokemuksen ja tarinoiden kuuleminen, tallentaminen ja välittäminen tekevät mahdolliseksi sen, että vanhemmat kotona ja kasvattajat päivähoitossa voivat saada laajemman käsityksen lapsesta eri kasvuympäristöissä. Vanhempien

ja kasvattajien tarinat lapsesta toisessa kasvuympäristössä monipuolistavat kuvaa lapsen persoonallisuudesta ja elämänkokonaisuudesta. (Kaskela - Kekkonen 2006: 24–25.)

5.2 Vanhempien osallisuus

Lapsen ja vanhemman tunneside on lapselle ensiarvoinen muihin aikuissuhteisiin verrattuna. Kun vanhempi irrottautuu lapsesta siksi ajaksi, kun lapsi jää päivähoitoon ei vanhemmuuteen sisältyvä kasvatusoikeus katoa vaan vanhemmalla säilyy oikeus lapsensa varhaiskasvatuksesta. Kasvatuskumppanuuden tavoitteena onkin vahvistaa vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta, joka edellyttää kasvattajan tietämystä lapsen ja vanhemman välisen vuorovaikutuksen merkityksestä ja kykyä edistää sitä. Se on ensiarvoista etenkin silloin, kun lapsi aloittaa päivähoitossa tai kun lapsi on alle kolmevuotias, jolloin puheen kehittyminen on vielä kesken. Kasvattajan tulee nähdä myönteiset puolet lapsi-vanhempi suhteessa, jota kautta sitä pystytään vahvistamaan. Toimivassa kasvatuskumppanuudessa päivähoito ja koti yhdessä etsivät yhteistä ymmärrystä siitä, miten lapselle voidaan turvata kasvun, kehityksen ja oppimisen kannalta toimivat varhaislapsuuden kasvuympäristöt ja verkostot. Tällöin kasvattajan ja vanhemman välinen toimiva vuorovaikutus mahdollistaa myös tuen tarpeen ilmaisemisen puolin ja toisin. (Kaskela - Kekkonen 2006: 21–23, 26.)

Vanhemman osallisuus tarkoittaa konkreettista osallistumista ja toimintaa lapsen varhaiskasvatuksessa, jonka tavoitteena on vahvistaa vanhemman kokemuksellista osallisuutta ja sitoutumista lapsensa elämään myös kodin ulkopuolisessa varhaiskasvatuksessa. Vanhempien osallisuuteen kannustamisen kannalta tärkeätä on, millaista tietoa vanhempi päivähoitosta saa ja miten perheiden ääni päivähoitossa kuuluu. Vanhempien osallisuutta on paras vahvistaa heti päivähoitosuhteen alusta alkaen. Etsitään ja luodaan yhteistä tiedonvaihdon kulttuuria. Tärkeää vanhempien osallisuudesta on nouseva tunne heidän kuuluvuudesta lapsensa varhaiskasvatusyhteisöön. Kokemuksellinen osallisuus syntyy vastavuoroiseen tiedonvaihdon, merkityksellisten kohtaamisten ja tunnepohjaisen sitoutumisen kautta. Osallisuuden lähtökohta on yhteisen kokemuksen ja tietämyksen vaihto ja jakaminen, joka edellyttää sitoutumista. Vanhemmalle on arvokasta kun heidän ajatuksensa, tunteensa ja toiveensa päivähoitosta tulevat kuulluiksi. Vanhempien omaa lastaan koskevan tiedon arvon tunnistaminen ja tunnustaminen luo perheelle tasa-arvoisemmat edellytykset osallistua myös päivähoiton suunnitteluun ja toimintaan. Vanhemmilla tulee olla mahdollisuus vaikuttaa miten lapsen varhaiskas-

vatusta toteutetaan ja mitkä voivat olla mahdollisen erityisen tuen sisällöt ja muodot. (Kaskela - Kekkonen 2006: 26-27.)

Vanhemmilla tulee olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja heille tulee luoda tilaisuuksia olla mukana lapsensa, lapsiryhmän, päivähoitoyksikön ja koko kunnan varhaiskasvatuksen suunnittelussa. Vanhempi voi osallistua päivähoiton toimintaan olemalla mukana kasvatuskeskusteluissa, vanhempainilloissa, juhlien ja tapahtumien järjestämisessä sekä vanhempi voi aktivoitua vanhempaintoimikuntaan. Vanhempi osallistuu myös päivittäisten haku- ja tuontitilanteidensa kautta lapsen hoitopäivän aloituksen ja lopetuksen rutiineihin. Vanhemmat ja kasvattajat keskustele- vat ja rakentavat yhteistä ymmärrystä kasvatuspäämäärien, kasvatarvojen, kasvatus- menetelmien, kasvatuksellisen toiminnan, lapsi- ja ihmiskäsityksen pohjalta. Kasvatuk- sen eri tasot ja ulottuvuudet muodostavat sen kasvatustietoisuuden, joka varhaiskasvat- tajalla ja vanhemmalla tietyllä hetkellä on. Kasvatustietoisuuden syventyessä kasvatta- jan kyky havainnoida, havaita, liittää ja ymmärtää omien arvojensa, asenteidensa ja toimintansa motiiveja vahvistuu. Kasvatuskumppanuus on aitoa ja empaattista vuoro- vaikutusta, jossa tunteilla on keskeinen sija. (Kaskela - Kekkonen 2006: 26–28.)

Perheen ja päivähoiton yhteistyöllä turvataan kasvatuksellista jatkuvuutta kodin ja päivähoiton välillä, mikä edesauttaa lapsen kasvua, kehittymistä ja oppimista. Jatku- vuuden tärkeys korostuu vuorohoidossa, jossa lapsi on hoidossa poikkeuksellisina vuorokaudenaikoina ja paikoin yhtäjaksoisesti pitkiä aikoja. Yhteistyön avulla voidaan lisätä vanhempien kasvatustietoisuutta ja tukea heitä kasvatuskysymyksissä. Perheet ovat erilaisia jolloin yhteistyö on oltava perheiden lähtökohdat huomioivaa. Usein vanhemmat pitävät suoraan lapselle tarjottavia palveluja ensisijaisina ja perheiden tukemista toissijaisena. Kuitenkin perheiden valintojen kunnioittaminen eri tilanteissa lisää perheiden luottamusta päivähoitoon ja sitä kautta vanhemmat ovat valmiita tarkas- telemaan myös oman toimintansa tuen tarvetta. Vaikka toiminta painottuu lapseen, vanhemmat kokevat sen perhekeskeisenä, mikäli heille viestitetään mahdollisuudesta saada tukea perheen toimintaan. (Hujala ym. 1999: 99–100.)

5.3 Kasvatuskumppanuus päivähoiton arjessa

Kasvatuskumppanuus voidaan mieltää vanhemman ja kasvattajan väliseksi vuorovaiku- tukseksi, esimerkiksi päivittäisissä keskusteluissa ja hoito- ja kasvatussuunnitelma- kes-

kustelussa. Lisäksi kumppanuutta voidaan tarkastella laajemmin, jolloin mukaan nostetaan yhteisölliset kumppanuuden toimintamuodot, joissa vanhemmat ja kasvattajat toimivat yhdessä. Näitä ovat esimerkiksi yhteiset retket, vanhempainillat ja vanhemmille järjestettävät aamukahvit. Lisäksi kumppanuuteen voidaan liittää vanhempien yhteinen toiminta ja vertaisryhmän muodostaminen esimerkiksi erilaisten vanhempaintoimikuntien ja -ryhmien muodossa. Kasvatuskumppanuus voidaan nähdä myös vanhemman ja päivähoitossa toimivan eri ammattiryhmän edustajan väliseksi suhteeksi, joista esimerkkinä perhetyöntekijän toimiminen vanhemman kumppanina päiväkodissa. Tässä opinnäytetyössä käytän termiä kasvatuskumppanuus kuvaamaan vanhempien ja päivähoitotyöntekijöiden välistä yhteistyötä.

Kumppanuus alkaa tutustumisella ja aloituskeskustelulla. Ensimmäisen keskustelun tarkoituksena on edistää avoimuutta ja aloittaa vuorovaikutussuhteen muodostaminen. Aloituskeskustelun tekee lapsen tulevan oman ryhmän hoitaja. Aloituskeskustelun lähtökohtana on antaa puheenvuoro koko perheelle, eli myös lapsi voidaan ottaa mukaan keskusteluihin. Aloituskeskustelun tavoitteena on, että kasvattaja auttaa vanhempia valmistamaan lasta päivähoitonsa aloitukseen. Se antaa myös vanhemmille aikaa valmistella lasta päivähoitonsa pariin. Aloituskeskustelu toteutetaan aina kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti perhettä kuulevalla, kunnioittavalla, luottamusta ja dialogia rakentavalla tavalla. Kun lapsi aloittaa päivähoitonsa, hänen elämäntilanteensa muuttuu monella tavalla. Lapsi työstää päivittäistä eroa vanhempiinsa, rakentaa uusia suhteita päivähoitonsa aikuisiin ja tulee osalliseksi lapsiryhmän toimintaa. Lapsen asettuminen päivähoitoon edellyttää kasvattajien ja vanhempien tukea ja yhteistyötä. (Kaskela - Kekkonen 2006: 42–44.)

Joissakin päivähoitoyksiköissä on käytössä niin sanottu omahoitaja tai vastuukasvattaja malli, joka mahdollistaa sekä lapsen että perheen yksilöllisen huomioimisen aloitusvaiheessa. Päiväkotiryhmän lapset on jaettu pienryhmiin, joista jokaiselle ryhmälle on nimetty tietty vastuuhoidtaja. Nimetyt omahoitajat käyvät hoito- ja kasvatussuunnitelma-keskustelut "omien" lastensa vanhempien kanssa. Kaskelan ja Kekkonen (2006: 44.) mukaan omahoitajasysteemi helpottaa vanhempia, kun he voivat ensisijaisesti jakaa ajatuksiaan yhden tietyn kasvattajan kanssa. Kasvattajan työtä omahoitajasysteemi helpottaa sen kautta, että hän voi keskittyä tiettyyn lapseen ja hänen tuntemukseensa. Omahoitaja tai vastuukasvattaja-malli ei toteudu yhtäläillä vuoropäivähoitossa kuin perinteisissä päiväkodeissa, koska kasvattajat eivät kohtaa samoja lapsia päivittäin.

Esimerkiksi henkilökunnan tekemät yövuorojaksot voivat aiheuttaa sen, että vastuukasvattaja ei näe ”omaa” vastuulastaan tai tämän perhettä useaan päivään.

Karilan (2006) artikkelista selviää, että päiväkodin päivittäiset käytännöt muodostavat perustan vanhempien ja kasvattajien kumppanuussuhteen kehittymiselle. Suurelle osalle vanhemmista kuulumisten vaihdot lapsen tuonti- ja hakutilanteissa ovat merkityksellisiä. Kasvattajien toimintatapa näissä tilanteissa tuottaa vanhemmille kuvaa lasten elämästä päivähoitossa. Päivittäiset keskustelut tuovat vanhemmille ymmärrystä lapsen päiväkotiarjesta. Päiväkodeissa rakentuvaa kumppanuuskulttuuria muovaavat kasvattajien luomien toimintakäytäntöjen lisäksi vanhempien omat tulo- ja lähtötilanteisiin rakentamat käytännöt. Tämä saattaa tuottaa kasvattajien ja vanhempien kumppanuussuhteen kehittymiselle lisähaasteita. (Karila 2006: 101–104.) Työyhteisöjen onkin tarpeen pohtia millainen kumppanuuskulttuuri yhteistyön käytännöistä muodostuu.

Kasvatuskumppanuudessa vuoropuhelua perheiden kanssa käydään säännöllisesti ja jatkuvasti lapsen jokapäiväisestä elämästä ja varhaiskasvatuksesta. Kasvattajien haasteena on ylläpitää kumppanuuden ilmapiiriä erityisesti niissä tilanteissa, joissa henkilökunnan ja vanhempien käsitykset yhteistyöstä, kasvatuskäsityksistä, kasvatusmenetelmistä, lapsen hoidon ja kasvatuksen tarpeista tai perheen ja päivähoiton vastuunjaosta eroavat. Kasvatuskumppanuuden ilmapiirin säilyttämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota myös silloin, kun lapsen ja perheen elämäntilanne syystä tai toisesta vaatii tavanomaista kasvatusyhteistyötä monipuolisempaa tukea ja apua. (Kaskela – Kekkonen 2006: 46–47.)

Kasvatuskumppanuus ja vuoropuhelu vanhempien ja henkilökunnan välillä rakentuu prosessina koko lapsen päivähoitoajan. Vanhempien kanssa käytävät kasvatuskustelut ovat keskeisiä kasvatuskumppanuuden toteutumisen kannalta. Nämä kasvatuskustelut ovat myös niitä paikkoja, joissa kumppanuussuhteen syveneminen joko mahdollistuu tai estyy. Käytäntönä on, että ainakin kerran vuodessa käydään vanhempien ja kasvattajien välillä keskustelua lapsesta ja lapsen varhaiskasvatuksesta. Tarpeen mukaan keskusteluja voidaan käydä myös useammin. Lapsen liittyvissä kasvatuskusteluissa on tärkeää luoda vanhempien ja henkilökunnan välille myönteinen ja kannustava ilmapiiri. Vanhempien näkemykset oman lapsensa tuntijoina on tärkeä huomioida sekä suunnitelmassa että toiminnassa. (Kaskela – Kekkonen 2006: 45–46.)

6 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSMENETELMÄT

6.1 Aiheen valinta ja tutkimustehtävä

Suomalaisessa yhteiskunnassa perheillä on lastensa kasvatust vastuu ja -oikeus. Koti on lasten keskeisin kasvuympäristö ja omat vanhemmat ovat lapselle tärkeimmät ihmiset. Päiväkotia voidaan pitää lapselle tärkeimpänä kodin ulkopuolisena kasvuympäristönä, jonka kanssa perheet tekevät yhteistyötä lasten parhaan kasvun turvaamiseksi. (Hujala 2004: 83). Tutkimustehtävänäni oli selvittää millaisia kokemuksia ja näkemyksiä ympärivuorokautisessa päiväkodissa olevien lapsien vanhemmilla on kasvatuskumppanuudesta ja sen laadusta vuoropäivähoidossa. Lisäksi opinnäytetyöni tarkoituksena oli tuoda tietoa siitä, minkälaisia erityispiirteitä kasvatuskumppanuuteen liittyy, kun toimintaympäristönä on ympärivuorokautinen päiväkot.

Yhteistyö sinällään ei ole uusi asia varhaiskasvatuksessa, vaan sitä on tehty vanhempien kanssa läpi varhaiskasvatuksen historian. Myös päiväkodin ja kodin välistä yhteistyötä on tutkittu paljon. Päivähoidon muodoista vuorohoidosta on äärimmäisen vähän tutkimustietoa ja etenkin vanhempien ja kasvattajien välinen yhteistyö, ja sen toimivuus vuorohoidossa, on tutkivan työn tutkimaton alue (Kekkonen 2010).

Opinnäytetyöni aiheen valinta perustui vuorohoidon ajankohtaisuuteen ja rajasin aiheen koskemaan nimenomaan kasvatuskumppanuutta vuoropäivähoidossa asiakasnäkökulmasta. Tutkittuani julkaistuja tutkimuksia ja opinnäytetöitä vuorohoidosta huomasin, että niissä korostettiin vanhempien ja kasvattajien välisen kommunikaation ja viestinnän tärkeyttä ja haasteita. Vuorohoidon epäsäännöllisen luonteen takia kasvattaja ja perhe eivät tapaa toisiaan säännöllisesti, joka asettaa kumppanuudelle haasteen. Tutustuessani aikaisempaan tutkimustietoon en löytänyt tutkimusta, joka olisi käsitellyt kasvatuskumppanuuden toteutumista vuoropäivähoidossa. Siksi uskon oman opinnäytetyöni tuovan uutta näkökulmaa ja aineistoa alalle.

Tutkimusaiheen valinnan taustalla vaikutti myös oma näkemykseni vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön tärkeydestä päiväkodeissa ja näkökulmaksi tahdoin ottaa tärkeäksi kokemani asiakasnäkökulman. Yhteistyön merkitystä vanhempien kanssa painottaa myös päivähoitolakimme 2a§ (Laki lasten päivähoitosta 304/1983), jonka mukaan päivähoitotavoite on tukea päivähoitossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtä-

vässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Uskonkin opinnäytetyöni antaman tiedon luovan pohjaa kasvatuskumppanuuden kehittymiselle ja kehittämiseksi entistä yhtenäisemmälle ja paremmiin kumpaakin kumppanuusosapuolta palvelevalle tasolle.

Voimassaoleva päivähoidolaki ja -asetus eivät anna selkeitä vuorohoitoa koskevia ohjeita ja määräyksiä, vaan jokainen kunta itse määrittelee vuorohoidon ja laatii sitä koskevat toimintaohjeet. Vuorohoito nähdään usein erillisenä ja muusta päivähoitosektorista irrallisena sektorina ilman selkeitä siteitä yleisen päivähoiton ja varhaiskasvatuksen historiaan ja tutkimukseen, joka voi olla syynä vuorohoitoa koskevan tutkimuksen vähäisyyteen. Vuorohoitoa koskevan tutkimuksen vähäisyys voi johtua myös vuorohoidon asemasta yliopistollisessa varhaiskasvatuksen koulutus- ja tutkimustoiminnassa. Varhaiskasvatuksen sisältöjä ja varhaiskasvatuksesta saatuja kokemuksia konkretisoidaan pääasiassa perinteisen päiväkotijä esiopetuskontekstin näkökulmasta.

Opinnäytetyöni teoreettisena viitekehyksenä on kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet ja Hujalan kontekstuaalisen kasvun teoria, joka pohjautuu Bronfenbrennerin ekologiseen teoriaan. Lähestyn päivähoiton varhaiskasvatusta kontekstuaalisen kasvatusnäemyksen avulla, koska se näkee päivähoitokasvatuksen kaikkien siihen osallistuvien välisenä yhteistyöprosessina. Teoria korostaa lapsen erilaisten kasvu ympäristöjen, esimerkiksi kodin ja päiväkodin välisen vuorovaikutuksen merkitystä. Teoria on valittu, koska se on sovellettavissa tutkimusaiheeseen lapsen kahden eri kasvuympäristön yhteen saattajana. Teoria myös osoittautui teoriakirjallisuuteen tutustuttaessa vakiinnuttaneen paikkansa kodin ja päivähoiton välisen yhteistyön tausta ajatuksena. Kaskelan ja Kekkosen esittämät kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet valitsin opinnäytetyöhöni avaamaan niitä kasvatuskumppanuuden osa-alueita, joiden tulee olla näkyvissä kasvattajien ja vanhempien välisessä vuorovaikutuksessa.

6.2 Aineiston hankinta

Toteutin puolistrukturoidut teemahaastattelut keväällä 2010 Vantaalaisessa ympärivuorokautisessa päiväkodissa. Tutkimusluvan myönsi Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksen johtaja (liite 3). Aloitin itse sijaisuuteni lastentarhanopettajana kyseisessä päiväkodissa vuoden 2009 lopussa, jolloin sovin toteuttavani myös opinnäytetyöni kyseiseen päiväkotiin esittämälläni idealla. Opinnäytetyöni otettiin hyvin vastaan työyhteisössä ja

opinnäytetyöni tuloksille kerrottiin olevan kiinnostusta. Lastentarhanopettajana toimiminen ja opinnäytetyön tekeminen samanaikaisesti kyseissä päiväkodissa antoi minulle mahdollisuuden tehdä havaintoja kasvatuskumppanuuden toimivuudesta kyseisessä ympäristössä. Näitä tekemiäni havaintoja hyödynsin muun muassa haastattelurungon laatimisessa.

Valitsin lapsien vanhemmat haastateltaviksi, koska halusin korostaa asiakas näkökulmaa ja heidän kokemusmaailmaansa. Myös laadunhallinnan suosituksissa asiakaslähtöisyys on ollut hyvin keskeisellä sijalla. Varhaiskasvatuksen laadun turvaamiseksi tarvitaan erityisesti lasten ja heidän vanhempiensa henkilökohtaisia kokemuksia palvelun toteutumisesta. Varhaiskasvatuspalveluissa lasten ja vanhempien osallisuuden vahvistaminen edellyttää tietoa juuri heidän tarpeista ja kokemuksista. Vanhempien mielipiteiden kuuntelu on yksi osa laadukasta varhaiskasvatusta. Kasvatuskumppanuuden ajatus velvoittaa varhaiskasvattajia ottamaan huomioon vanhemmat varhaiskasvatuspalveluiden suunnittelussa. (Jokimies - Kronqvist 2008: 15.)

Päiväkodissa, jossa toteutin opinnäytetyöni, on yhteensä viisi ryhmää. Kaksi alle 3-vuotiaille tarkoitettua ryhmää ja kolme yli 3-vuotiaille tarkoitettua ryhmää. Pienten ryhmällä tarkoitan tässä opinnäytetyössä päiväkodin alle kolmevuotiaiden lasten ryhmiä ja isojen puolella tarkoitan yli kolmivuotiaiden lasten ryhmiä. Haastatteluihin päädyin valitsemaan päiväkodin isojen puolen lapsien vanhempia, koska heidän kanssa en ollut ollut sijaisuuteni aikana merkittävästi tekemisissä. Toimin itse työyksikössä pienten puolella, joten rajasin pienten puolen vanhemmat pois haastatteluista. Haastattelin yhteensä viittä eri vanhempaa.

Päiväkodin ryhmät ehdottivat minulle pyynnöstäni vanhempia haastateltaviksi antamieni kriteerien mukaan, jonka jälkeen pyysin vanhempia henkilökohtaisesti haastatteluun ja annoin heille opinnäytetyötäni koskevan saatekirjeen (liite 1). Pyysin haastateltavat vanhemmat ryhmän henkilökunnan kautta, koska he parhaiten tuntevat omat asiakasperheensä. Kyseisessä päiväkodissa on perheitä joilla on oman elämänhallintansa kanssa ongelmia ja heidän kohdalla en kokenut hyväksi kuormittaa heitä lisää haastattelulla. Kaikki valitut perheet suostuivat haastateltaviksi. Kriteerinä oli vähintään vuoden asiakkuus kyseisessä vuoropäivähoidossa ja lasten ympärivuorokautisen hoidon tarve.

Toteutin ensimmäisen haastatteluni pienten ryhmän vanhemmalle koehaastattelun muodossa testatakseni haastatteluni runkoa. Haastattelussa tuli ilmi, että pienten ryhmän vanhemman oli hankala sulkea minut pois ryhmästä ja ajatella päiväkodin ulkopuolisena opinnäytetyön tekijänä. Kysyin jokaiselta isojen puolen haastattelulta vanhemmalta vaikuttiko työskentelyni samassa päiväkodissa heidän haastatteluvastauksiinsa. Yksimielisenä vastauksena sain, että työskentelyni samassa päiväkodissa eri puolella taloa ei vaikuttanut heidän vastauksiinsa, koska emme olleet olleet aiemmin merkittävästi keskenämme tekemisissä. Tämä vastaus puolsi valintaani haastatella ainoastaan isojen puolen lapsien vanhempia. Ennen haastattelua kerroin haastateltavilleni haastattelun tarkoituksesta, aineiston luottamuksellisuudesta ja haastateltavien anonyymiteetista. Anonyymisyyden turvaamiseksi muutin haastateltavien nimet ja muut mahdolliset tunnistamiseen liittyvät tiedot opinnäytetyössäni.

Tiedonhankintamenetelmänä käytin puolistrukturoitua teemahaastattelua, koska tahdoin pitää haastatteluissa samat aihepiirit ja halusin, että haastattelu ei ole täysin sidoksissa kysymys-vastaus-muotoon. Näin molemmat osapuolet pystyivät nostamaan puheenaiheita keskusteluun. Haastattelu oli ennalta jaettu teemoihin joiden esitysmuoto vaihteli. Haastattelurunko nousi (liite 2) kasvatuskumppanuutta koskevan tutkimustiedon, omien havaintojeni, kontekstuaalisen kasvun teorian ja kasvatuskumppanuutta ohjaavien periaatteiden pohjalta. Haastattelut kulkivat sujuvasti aihealueesta toiseen omalla painollaan. Haastattelurunko toimikin lähinnä haastattelujen tukena ja ohjasi keskustelua teemojen suuntaan.

Haastattelut toteutin yksilöhaastatteluina. Yksilöhaastattelun avulla uskoin pääseväni syvemmälle haastateltavien kokemusmaailmaan. Osa haastateltavista vanhemmista puhui henkilökohtaisistakin asioista, joista olisi voinut olla hankalampi puhua ryhmässä. Haastattelu oli osin kerronnallinen haastattelu, koska pyrin saamaan kertomuksia tapahtuneista asioista, joihin sisältyy aina kokemuksellinen elementti. En käyttänyt termiä kasvatuskumppanuus haastatteluissa, jotta käsite ei olisi vääristänyt haastatteluisista saatavaa aineistoa. Masonin (2002: 230) mukaan, mikäli haastattelijä johdattaa haastateltavansa abstrakteihin diskursseihin, niistä on huomattavan vaikea johdattaa enää kokemuksiin. Hänen mukaansa konkreettinen tulee esiin, kun oppii pyytämään kertomuksia. Nauhoitin haastattelun vanhempien luvalla myöhempää tarkastelua varten. Litteroin aineiston sanasta sanaan käyttäen karkeaa litterointitapaa. Kirjoitin osan kirjoitetun kielen konventioiden mukaisesti ja en litteroinut äännähdyksiä tai taukoja,

koska en analysoinut vuorovaikutusta tai emootioita. Aloitin haastattelun kysymällä perustietoja perheestä.

6.3 Aineiston käsittely ja sisällönanalyysi

Analysoin keräämäni haastattelumateriaalin käyttäen sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysi voi olla tyypiltään joko aineistolähtöistä, teorialähtöistä tai näiden väliltä teoriasidonnaista. Aineistolähtöinen analyysi toteutetaan irrallaan kaikesta tutkimusaiheesta jo tiedetystä ja sen tarkoituksena on saada aineistosta muodostettua teoreettinen kokonaisuus. Teorialähtöinen analyysi puolestaan nojaa tiettyyn teoriaan tai aikaisempaan malliin aiheesta. Aineistoa voidaan esimerkiksi jaotella teoriaosassa esitellyn aikaisemman tutkimuksen jaottelun mukaan. Teoriasidonnainen analyysi sijoittuu edellä esitetyn kahden analyysityylin väliin. Siinä osa analyysistä voidaan tehdä aineistolähtöisesti, osa teoriasta lähtien. Analyysitavassa voidaan näin yhdistellä aineistolähtöistä analyysiä ja toisaalta hyödyntää teorian antamia valmiita kategorioita ja tietoja suhteuttaen saatuja tutkimustuloksia niihin. (Sarajärvi, Tuomi 2002: 97–102.) Opinnäytetyössäni analyysi on sekä teoriasidonnaista että aineistolähtöistä. Sidoksen teoriaan tämän opinnäytetyön analyysiin tuo se, että haastattelurunko pohjautuu kirjallisuudessa esitettyihin kumppanuuden keskeisiin tekijöihin. Aineistolähtöisyys nousee esiin puolestaan teemahaastattelussa vanhempien itse nostattamissa aihepiireissä.

Sisällönanalyysissä on kyse tutkimuksen kannalta olennaisten sisältöjen löytämisestä litteroidusta haastatteluaineistosta ja niiden järjestämisestä kategorioihin. Hain haastatteluaineistosta tyypillistä kertomusta ja vastausta tutkimus kysymyksiin. Kategorioiden muodostamiselle voidaan nimetä kaksi ehtoa. Kategorioiden tulee olla sekä tyhjentyviä että toisensa pois sulkevia. Niiden tulee olla sellaisia, että aineiston kaikki olennaiset asiat sopivat niiden alle, eikä yksikään aineistosta poimittu olennainen asia sovi useampaan kuin yhteen kategoriaan. Gilhamin (2000: 59) mukaan olennaista haastatteluaineiston tulosten esittämisessä on liittää raporttiin tuloksia kuvaavia lainauksia haastateltavien puheesta.

Opinnäytetyöni haastattelurunko on teoriasidonnainen. Pyrin pitämään aineiston sisällön analyysin kuitenkin muilta osin mahdollisimman aineistolähtöisenä. Kun etsin ja nimesin kategorioita, en tietoisesti käyttänyt analyysissä kasvatuskumppanuuden teoriasta nousseita käsitteitä vaan pyrin kuuntelemaan aineistoa itseään. Tarkoitukseni

oli vasta myöhemmässä vaiheessa suhteuttaa vanhempien esiin tuomia kokemuksia ja mielipiteitä tässä opinnäytetyössä aikaisemmin esitettyyn kasvatuskumppanuuden teoriaan.

Analysoin litteroidusta dokumentista selvästi ilmaistun asian, en tulkinnut analyysissäni piilossa olevia viestejä. Aineistolähtöisesti tutkimusta tehtäessä tutkimuksen pääpaino on aineistossa, mikä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi analyysiyksiköt eivät ole ennalta määrättyjä ja teoria rakennetaan aineisto lähtökohtana. Tällöin voidaan puhua induktiivisuudesta, joka tarkoittaa etenemistä yksittäisistä havainnoista yleisempiin kokonaisuuksiin. (Eskola - Suoranta 1998: 83.) Tässä opinnäytetyössä analyysin päättely on tyypiltään induktiivista, sillä pyrin löytämään viiden eri vanhemman ajatuksista koostuvasta aineistosta yleisempää kokonaisuutta kuvaamaan kasvatuskumppanuutta vuoropäivähoidossa. Puhdas induktiivinen päättely ei kuitenkaan ole mahdollista, koska se perustuu pelkkään havaintojen kuvaamiseen ilman minkäänlaisia ennakkokäsityksiä tutkittavasta ilmiöstä. Absoluuttisesti aineistolähtöistä tutkimusta on vaikea toteuttaa josiksi, että havainnot ovat yleisesti hyväksytyyn ajatuksen mukaan teoriapitoisia. Ei siis ole olemassa objektiivisiä havaintoja, sillä esimerkiksi käytetyt käsitteet ja menetelmät ovat tutkijan asettamia ja vaikuttavat tuloksiin. (Sarajärvi - Tuomi 2002: 98.) Sisällönanalyysissä käytin kirjassa Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi esitettyä tutkija Timo Laineen rakentamaa runkoa laadullisen tutkimuksen analyysin etenemisen kuvaamiseksi. (Sarajärvi - Tuomi 2002: 94.)

Aluksi perehdyin litteroituun aineistoon lukemalla sen huolellisesti. Pelkistin aineistosta turhan datan pois etsimällä auki kirjoitetusta aineistosta tutkimustehtävän kysymyksillä niitä kuvaavia ilmaisuja. Poimin litteroidusta haastatteluaineistosta kohdat, jotka olivat opinnäytetyön kannalta relevantteja käyttäen tietokoneen yliviihaus värimerkintöjä aihepiirien mukaan. Tämän jälkeen jaottelin pelkistetyn aineiston karkeasti tutkimusongelmien alle, sen mukaan kumpaan tutkimusongelmaan aineiston osiolla ajateltiin saatavan vastauksia. Rajasin opinnäytetyön kannalta epäolennaiset asiat pois. Tämän jälkeen luin haastattelut uudelleen läpi ja nostin tietokoneen yliviihaus-työkalulla esiin kohtia, jotka tuntuivat tutkimusaiheen kannalta olennaisilta. Analyysiyksikköinä olivat pääasiassa aineistosta nousseet merkityksen muodostavat ajatuskokonaisuudet, joita määrittä tutkimustehtävä. Nostin aineistosta esiin myös yksittäisiä merkittäviksi katsoomia sanoja kuten luottamus, yhteistyö tai kunnioitus.

Tämän jälkeen luin haastattelut uudelleen läpi ja tarkistin edellisessä vaiheessa esiin nostettujen osioiden olennaisuuden ja poistin muun muassa päällekkäisiä ilmauksia. Seuraavaksi aloin muodostaa hahmotelmaa kategorioista aineiston pohjalta. Opinnäytetyöstä nousivat tässä vaiheessa kategorioiksi seuraavat:

- Käytännön yhteistyö
- Työntekijän rooli
- Vanhempien halukkuus ja mahdollisuus vaikuttaa
- Luottamus ja kunnioitus
- Kuulluksi tuleminen
- Vuorovaikutus
- Tiedotteet
- Kuulumisten vaihto
- Vuoropäivähoito

Kun olin käynyt tutkimusongelmani läpi, koostin tutkimusongelmista löytyneet kategoriat yhteen listaan yhdistämistä, teemoittelua ja ryhmittelyä varten. Teemoittelin koodatun (ja pelkistetyn) aineiston kategorioiden alle, yhdistelin samansuuntaisia kategorioita, nimesin kategorioita uudelleen kuvaavimmiksi ja ryhmittelin niitä uudelleen muodostaen yläkategorioita isommille kokonaisuuksille. Tarkastelussa huomasin myös, että analyysin alussa tehty aineiston jako tutkimusongelmien alle ei ollut täysin onnistunut, koska löysin tekstikatkelmista useampaan kategoriaan sopivia elementtejä. Jaoittelin löytyneitä kategorioita uudelleen, jotta ne vastaisivat paremmin aineistosta esiin nousseita teemoja. Tämän jälkeen testasin muodostuneita kategorioita aineistoon ja vertasin niitä olemassa olevaan teoriaan. Poistin osan teoriaosuudesta, joka ei enää aineiston kategorisoinnin jälkeen ollut relevanttia. Hain aineistosta vanhempien kokemuksia ja kertomuksia kasvatuskumppanuudesta, joita päätin käyttää tulosvaiheessa tyypillisinä esimerkkeinä tuloksista. Poimin jokaisen kategorian alta sitä parhaiten kuvaavan kertomuksen, jota käytin tuloskappaleessa. Lopuksi kirjoitin tulos-osion kategorioiden avulla yhdistäen jokaiseen kategoriaan sille tyypillisen kertomuksen.

7 TULOKSET

7.1 Päivähoidon aloittaminen

Päivähoidon aloitus on usein lapsen sen astisen elämän suurin muutos. Myönteinen aloitus luo vankan pohjan myöhemmälle yhteistyölle. Jo aloituksessa on hyvä alkaa luomaan vanhempien kanssa yhteistyön kulttuuria ja saada heitä jo päivähoitoon alusta saakka sitoutumaan yhteistyöhön. (Kekkonen 2010). Päivähoidon aloitus on ratkaisevaa yhteistyön sujuvuudelle. Jos aloitus ei suju toiveiden mukaan, luottamuksen ja hyvän vuorovaikutuksen saavuttaminen on myöhemmin vaikeaa. Myönteinen alku hoitosuhteelle on hyvä perusta, jolle yhteistyötä on hyvä rakentaa. Haastatelluilla vanhemmilla oli erilaisia kokemuksia päivähoitoon aloittamisesta kyseisessä päiväkodissa. Osa oli käynyt ennen päivähoitoon alkua tutustumassa yhdessä lapsensa kanssa päiväkodissa ja osa oli aloittanut ilman erillistä tutustumiskäyntiä. Tutustumiskäynti koettiin hyväksi tavaksi aloittaa päivähoito uudessa paikassa. Tutustumiskäynniltä toivottiin kasvattajilta aikaa ja kärsivällisyyttä käydä rauhassa lävitse päiväkotia koskevat asiat sekä kiinnostusta tutustua lapseen.

Me käytiin niin kuin yhtenä päivänä just ennen aloittamista täällä ja käytiin uudestaan läpi näitä paikkoja ja hyvin se meni. (Saana.)

Lapsi tulee päivähoitoon perheensä jäsenenä, jolloin päivähoitoon aloitus koskee siten koko perhettä. Lapsen päivähoitoon alkuun kuuluu vanhemman ja lapsen yhteinen tutustumisjakso päivähoitoon, jonka pituudesta ja sisällöstä on hyvä sopia etukäteen. Lapselle tärkeä jatkuvuuden tunne on mahdollista säilyä, kun siirtyminen kodista päivähoitoon tapahtuu vaiheittain. Tutustumisjaksolla tehdyt havainnot ja vanhempien kertomukset lapsesta auttavat kasvattajaa vastaanottamaan lapsen päivähoitoon ja vastaavasti antaa lapselle mahdollisuuden tutustua tulevaan hoitojaansa yhdessä vanhemman kanssa. (Kaskela – Kekkonen 2006: 43.) Haastatteluaineiston mukaan kasvattajien tulee huomioida nykyistäkin huolellisemmin vanhempien tunteet ja kysymykset. Se, mikä saattaa tuntua päiväkodin hoitajasta itsestäänselvyydeltä, voi olla vanhemmalle uusi asia. Pelkkä hyvä aloitus yhteistyölle ei riitä, vaan sitä on jatkossakin pyrittävä kehittämään ja lujittamaan (Karila 2006: 104).

Hoitosuhteen alussa käydyt keskustelut ja yhdessä sovitut säännöt koettiin auttaneen tasavertaisen suhteen luomisessa. Osa haastateltavista koki, että he eivät olleet päivähoitosuhteen alussa saaneet tarpeeksi aikaa keskustelulle ja ensimmäinen varsinainen keskustelu oli pidetty liian myöhäisessä vaiheessa. Vanhemmat kokivat tarvetta keskustella kasvattajien kanssa hoitosuhteen alussa sekä hoitosuhteen aikana. Eräs vanhempi toivoi, että jo aloituskeskustelussa käytäisiin läpi päiväkodin ja ryhmän kasvatuseriaatteita sekä päiväkodin kasvattajat kuulisivat perheen omia kasvatuseriaatteita.

Kun Mira tuli tänne, niin kuin mä sain tietää Miran hoitopaikan viikkoa ennen kuin Mira aloitti, että sain vaan soiton, et Miralla on hoitopaikka ja oliko sit kun Tuula mua sit kierrätti ja täytin mä sellasen lapun mis oli et tarviiko mitään unileluja ja vessa asiat ja nää mut ei sen enempää. Et eka keskustelu oli vasta sitte, kun Mira oli kerennyt olee jo puol vuotta talossa. (Minna.)

Kasvatuseriaatteen vanhempien ja päivähoiton henkilökunnan välillä rakentuu prosessina koko päivähoiton ajan. Kasvattajien myönteinen ja avoin suhtautuminen perheeseen antaa tilaa kumppanuuden syntymiselle. Ellei vanhempien ja kasvattajien välillä ole riittävästi vuoropuhelua ja keskusteluja, syntyy helposti tulkintoja ja oletuksia. Vanhemman ja kasvattajan luottamuksellinen ja avoin vuoropuhelu on aina lapsen parhaaksi. (Kaskela – Kekkonen 2006: 45.)

Vanhemmat toivoivat omahoitajuus-mallia käytettävän erityisesti hoidon aloituksen yhteydessä myös vuorohoidossa. Haastatellut vanhemmat kokivat parhaaksi ensin luoda luottamussuhde yhteen kasvattajaan ja hoitaa tämän kanssa päiväkodin aloittamista ja lasta koskevia käytännön asioita. Eräs vanhempi kertoi päivähoiton alun olleen hänelle hämmentävää, koska hän koki haku- ja tuontitilanteissa tapaavansa aina uuden aikuisen eikä hän ollut selvillä kenen kanssa hänen tulisi hoitaa lasta koskevia asioita. Hänen mukaansa kesti pitkän aikaa ennen kuin hänelle selvisi ketkä olivat hänen lapsensa oman ryhmän aikuisia. Haastateltava kertoi kokeneensa vanhempana turvattomuutta jättää lapsi aina uuden aikuisen luokse.

7.2 Päivittäiset keskustelut ja tiedottaminen

Haastatellut vanhemmat kokivat, että olennaisin yhteistyön muoto päivähoiton kanssa on päivittäiset keskustelut lapsen tuonti- ja hakutilanteissa. Näissä keskusteluissa vanhemmat ja kasvattaja voivat vaihtaa tietoja lapsen kuulumisista ja saavat näin

tärkeää ymmärrystä siitä osasta lapsen elämää, jota eivät ole itse näkemässä. Haastateltavat vaihtavat kuulumiset kasvattajien kanssa vaihtelevasti päivittäisissä kohtaamisissa. Jokapäiväinen viestintä on pääosin suullista ja yleisemmistä asioista päiväkotitieto informoi vanhempien mukaan kotiin jaettavalla tiedotteella.

No lähes päivittäin, mut sit on tietenkin näitä hetkiä jolloin ei ole sitä niin sanottua omahoitajaa siinä niin se on yleensä et heippa mä tuln ja otan Ilo-nan ja heippa mä menen, kun ei tiedä kuka tietää ja oikeen kun ei tunne näitä kaikkia, mut siis lähes päivittäin vois sanoo kyllä. (Riina.)

Kuulumisten vaihtoon vanhemmat kokivat vaikuttavan sen hetkisen tilanteen päivähoitossa ja sen onko oman ryhmän aikuista paikalla. Oman ryhmän aikuisen puuttuminen koettiin negatiiviseksi tekijäksi kuulumisten vaihdolle. Vanhemmat kokivat, että he eivät halua tai pysty kertomaan samoja asioita muun kuin oman ryhmän aikuiselle, eivätkä he mielestään saa yhtä paljoa tietoa lapsensa päivästä muiden ryhmän aikuisilta. Henkilökunnan kommunikaatiotaidot koettiin yleisesti riittäviksi. Kuitenkin usea haastateltavasta kokee olevansa itse se osapuoli, joka käy kysymässä lapsensa päivästä ennen, kun hänelle tullaan siitä kertomaan.

Jos oman ryhmän hoitajaa ei oo niin tulee vähän sellainen olotila et hetkinen keltäs mä nyt mitään vois in edes kysyä. (Riina.)

Osa haastateltavista kertoi saaneensa tärkeää tietoa lapsensa hoitopäivästä vasta jälkikäteen tai vasta lapselta itseltään. Osa haastatelluista vanhemmista koki tiedonkulun välillä ”tökkivän” vuorojen välillä, mikä heidän mielestään aiheutti väärinymmärryksiä. He kokivat, että viesti ei kulkenut vuoroista toiseen tarpeeksi hyvin, jos ollenkaan ja siksi jotkut mainitsemisen arvoiset asiat saattoivat jäädä matkalle. Vanhemmat toivoivatkin, että päiväkodissa käytössä oleva reissuvihko perheen ja päiväkodin välillä olisi aktiivisemmassa käytössä, joka varmistaisi viestien eteenpäin kulun. Useampi vanhempi koki myös hankalaksi heidän antamansa suullisen viestin eteenpäin kulun kasvattajien kesken ja toivoivat henkilökunnan kiinnostavan huomioita myös keskinäiseen viestinkulkuun. Vanhemmat kokivat, että he joutuivat kertomaan samat asiat useaan otteeseen eri henkilöille varmistaakseen viestin eteenpäin menon.

Nyt on viimeaikana tullut vähän sitä palautetta että, on kuullut jälkikäteen siitä. Sillee ku lapsetkaa ei kerro mulle mitään niin. Et on monesti tullut sillee et hei kuuliksä silloin ja sit pitää vaa todeta et ei en mä oo kuullut. Et jos tapahtuu konkreettisesti jotain kivaa ni illal olisi siitä kiva tietää ja jos ne rupee kotona jotain puhumaan niin tietäis vähän missä mennään. (Minna.)

Haastateltavat eivät kokeneet tietävänsä mitä heidän lapsiensa päivähoitopäivään kuuluu. Osa vanhemmista koki, että eivät tarvitse päivittäin tietoa lastensa päivästä ja osa kaipasi sitä enemmän. Tärkeimmiksi asioiksi haastateltavat kokivat tietää yleisesti lapsen päivän kulusta ja päivän erityisistä tapahtumista. Tärkeäksi koettiin myös se mitä päiväkodissa on opeteltu ja miten lapsi käyttäytyy suuremmassa lapsiryhmässä. Useat haastatelluista vanhemmista mainitsivat haluavansa tietää mielummin lapsen päivän kuulumisista ja lapsen mielialoista kuin ainoastaan konkreettisista askareista. Haastatellut vanhemmat kokivat tärkeäksi, että päiväkodin kasvattajat kertovat heidän lapsen hoitopäivän tapahtumista, koska lapset eivät itse välttämättä osaa kertoa päivän tapahtumista tai kertovat siitä vain oman versionsa. Vanhemmat kokivat oman lapsen kasvun ja kehityksen tärkeänä ja he olivat yleisesti kiinnostuneita kuulemaan lapsensa hoitoyksiköstä, mutta eivät halunneet vaivata henkilökuntaa, mikäli he vaikuttivat kiireisiltä. Osa haastatelluista koki, että he eivät saaneet edes kysyessään riittävästi tietoa lapsensa päivästä. Eräs haastatelluista kertoi kuulumisten vaihdon olevan aina samansisältöistä jossa todetaan, että ei ole mitään ihmeellistä ja näkemiin. Hänellä oli kokemus, että hänet vanhempana sivuutettiin ja haluttiin tilanteesta nopeasti pois.

No, ehkä se päivittäinen nykyään tulee sillee pikaisesti, et kaikki ok, ei mitään hätää, hei. Et silloin ennen oli enemmän täällä aikuisilla aikaa ja halua keskustella ja käydä niitä päivän tapahtumia läpi, mut nyt tuntuu ettei siihen tavallaan löydy sellaista aikaa. (Riina.)

Yleisesti ottaen joo ja en siis tarkoita vain mitää pipejä ja tälläsi vaan ylipäätensä jos on ollut joku hyvä hetki tai näin niin siitä on hirveen mukava kuulla varsinkin kun puhutaan näin hirveen pienistä tai siis pienistä niin kaikki ne vaiheet siis jokapäiväiset teot on niin tärkeitä että niistä on kiva kuulla. (Minna.)

Haastateltavat kokivat pääasiassa, että kuulumisten vaihdolle ja yhteistyölle oli aikaa aina tilanteesta riippuen, välillä enemmän, välillä vähemmän. Vanhemmat ymmärsivät sen, että aikaa keskusteluille ei välttämättä löydy juuri silloin, kun he itse haluaisivat. He eivät olettaneet kasvattajilla olevan aina aikaa kaikissa tilanteissa keskustella. Vanhempien mukaan myös heidän oma kiire rajoitti yhteistyön mahdollisuuksia etenkin vanhempien tärkeiksi kokemissa tuomis- ja hakutilanteissa. Aikaa koettiin kuitenkin aina tarvittaessa löytyvän, eivätkä vanhemmat odotaneetkaan, että keskustelua voitaisiin käydä heti.

No tietysti välil nyt on sillee et jos on paljon aikuisia ja vähän lapsia niin ja joku juttelee jonkun kanssa ja näin, mut kyl mä nyt oon aina sen saanut ja ne on onnistunut sen nyt johonkin väliin lykkäämään. En mä nyt oletakaan et joka kerta on joku mun kanssa keskustelemassa, kun mä tuon lasta et sillee. (Kirsi.)

Haastateltavat kokivat tiedonkulun vuoropäivähoidossa haastavaksi. Heidän kokemuksensa mukaan oli haastavaa saada tietoa esimerkiksi aamun ja päivän tapahtumista mikäli päiväkodista haku tapahtui vasta illalla. Myöskään yön kestävien hoitojaksojen jälkeen sai harvoin tietoa edellisen päiväkotipäivän kulusta. Huolta aiheutti myös onko aiemmalle vuorolle kerrotut asiat menneet eteenpäin seuraavalle vuorolle. Haastateltavat kokivat ryhmien tiedotteet paperilla ja sähköpostitse hyväksi tavoiksi viestiä yleisistä päivähoitoa koskevista asioista. Eräs haastatelluista kiitteli ryhmän seinällä olevaa kalenteria, josta näki suoraan missä askareissa lapsi oli päivän mittaan ollut. Hänen mielestä kalenteri antoi vanhemmalle mahdollisuuden tarkastella päivän toimia vaivamatta henkilökuntaa.

Pääsääntöisesti kai hyvin, mut joskus on tullut kyl sillee et on nähtävästi just aloittanut työvuoronsa ja ei sillee osaa sanoa et tietty vois olla joku viestivihko mis ois kerrottu iltaihmisille. (Riina.)

Kun on vuorot vaihtunut täällä niin eihän se voi olla mahdollistakaan et kaikki tietää kaiken et kylhä se on ihan fakta ettei tiedä samanlail, kun sellainen joka on ihan kokopäivän ollut. Välil tulee tosi hyvin ja välil tuntuu ettei kukaan tiedä mitään. (Eija.)

Tiedottaminen oman ryhmän sisällä koettiin pääasiassa onnistuneeksi. Kuitenkin osa vanhemmista koki, että informaatioita tapahtumista tulee liian myöhään. He kokivat tärkeäksi saavansa informaation ajoissa päiväkodin isommista tapahtumista ja juhlista, jotta pystyisivät toivomaan omat työvuoronsa siltä pohjalta. Osa vanhemmista oli pahoillaan, koska heidän lapsensa jäivät paitsi päiväkodin tapahtumista myöhäisen informoinnin takia. Lisäinformaatioita toivottiin tapahtumien ja juhlien lisäksi henkilövaihdoksista ja lapsen päivänsäkulusta.

Silloin kun oli tää kevätjuhla lapsi oli juuri viikon lomalla mummun kaa ja sit kun me tultiin lomalta niin lokerossa oli lappu et samana vai olikse seuraava päivänä oli se juhla. Ja siks ei voinut niin kuin valmistautua siihen. Et jos vähän aikaisemmin kaikista juhlista ja tollasista kerrotaan, jos lapsi on vaikka poissa päiväkodista. (Saana.)

7.3 Kasvatuskeskustelut

Keskustelut päiväkodin kasvattajien ja kodin välillä koettiin tärkeiksi. Vanhemmat haluavat tietää mitä lapsen hoitopaikassa tapahtuu ja samoin koettiin merkitykselliseksi, että päivähoito tietää miten lapsen kotona sujuu. Osa vanhemmista ei ollut tyytyväisiä henkilökunnan kanssa käytyjen keskusteluiden määrään tai sisältöihin. Haastateltavista usea toivoi saavansa tietää enemmän lapsensa kehityksestä ja edistymisestä päivähoitossa. Vanhemmat toivoivat, että perushoidollisten asioiden lisäksi voitaisiin puhua yhteisistä kasvatuserityksistä päivähoiton ja kodin kesken, jotta pystyttäisiin toimimaan molemmissa kasvuympäristöissä samojen periaatteiden mukaisesti.

Ehkä joku just tällainen miten lapsi kehittyy ja mitä me voitaisi kotona painottaa tai harjoitella ja tällaisia juttuja. Ois ihan kiva tietää vähän tarkemminkin sitä kehitystä. (Kirsi.)

Vanhempien mielestä yksi tai kaksi kasvatuskeskustelua vuodessa olisi sopiva määrä, mutta kaikilla haastateltavilla keskustelut olivat toteutuneet harvemmin kuin kerran vuodessa. Sitä ei koettu kuitenkaan ongelmaksi, koska vanhemmat tunsivat voivansa tarvittaessa pyytää henkilökunnalta aikaa keskustelulle. He kuitenkin toivoivat keskustelua henkilökunnan kanssa säännöllisin väliajoin henkilökunnan aloitteesta. Eräs vanhempi, jonka kanssa oli pidetty ainoastaan päivähoiton aloituskeskustelu, koki, että hän ei ollut saanut riittävästi tietoa lapsensa päivähoitoon sopeutumisesta. Erityisesti lapsen ryhmän vaihtuessa toivottiin keskustelua uuden ryhmän aikuisen kanssa ja tietoa lapsen sopeutumisesta uuteen ryhmään. Lapsen ryhmän vaihtuessa lapsi tarvitsee kannattelua uuteen vertaisryhmään sitoutumiseen ja liittymiseen, jota vanhempien ja kasvattajien yhteistyö edesauttaa (Kekkonen 2010).

Mä ehkä laittaisin puoleen vuoteen sen yhden keskustelun per lapsi, koska kuitenkin on niin paljon sitä mitä saa viikon mittaa tietää niitä et jos tulis jotain hälyyttävää niin mä uskon et henkilökunta tulis sit sanoo et hei sovitaisko uudelleen aika et keskusteltas muussakin kun tossa käytävällä. (Minna.)

Haastatellut kokivat kasvatuskeskusteluiden ilmapiirin olleen hyvä. Keskustelulle oli varattu riittävästi aikaa ja ne pääasiallisesti vastasivat odotuksia. Keskustelun ajalla ja paikalla ei koettu olevan merkitystä, mutta keskustelukumppani koettiin merkitykselli-

seksi. Henkilön toivottiin olevan oman ryhmän aikuinen, joka on ollut ryhmässä pidemmän aikaa, jolloin tietoa lapsesta on jo ehtinyt kertyä. Myös henkilökemiat keskustelukumppanin kanssa koettiin tärkeiksi. Eräs vanhempi painotti, että sisaruksista vaikka he olisivat samassa ryhmässä, tulisi pitää toisistaan erilliset keskustelut, jotta molempien asioihin voitaisiin keskittyä kunnolla.

Joo semmosen kaa joka hoitaa paljon ja just sellaisen ryhmän aikuisen kanssa joka tuntee Joelin et ei se oo sama pitää keskustelua sellaisen ihmisen kanssa joka on ollut kuukauden siinä ryhmässä töissä vaan sellaisen kanssa sitten kuka on pidempään nähnyt sitä lasta. (Eija.)

7.4 Henkilökunta

Haastateltujen mielestä henkilökunta on sitoutunut yhteistyöhön hyvin tai vaihtelevasti. Yhteistyö ja luottamus on kaikille haastatelluille vanhemmille tärkeää. Lapset viettävät päiväkodissa suuren osan päivästä, ja toimivalla yhteistyöllä katsotaan olevan suuri merkitys lasten hyvinvointiin. Erään haastatellun mielestä päiväkodin hoitajat ovat kuin perheenjäseniä, sillä lapsi viettää heidän kanssaan suuren osan valvellaoloajastaan. Toinen haastatelluista sanoo luottavansa hoitohenkilökunnan ammattitaitoon sataprosenttisesti. Henkilökuntaa pidettiin sitoutuneena työhönsä.

Oon ollut tyytyväinen ja nää on ollut yllättävän sitoutuneita työhönsä et noi kaikki hoitajat on just sellasii et ne osallistuu ja se on must ihanaa ja mitä en oo missään muussa päiväkodissa nähnyt tollasta. Ne niinkuin niin kokonaisvaltaisesti tekee tätä työtä must tuntuu. (Eija.)

Haastateltavat vanhemmat kokivat henkilökunnan reagoivan heidän esiin tuomiinsa asioihin pääosin asiallisesti. Osa vanhemmista toi ilmi, että he eivät halunneet puuttua hoitohenkilökunnan työhön ja palautteen anto aiheellisestakin asioista henkilökunnalle oli paikoin vaikeata. Eräs vanhempi koki, että henkilökunta ei ollut osannut vastata ammattimaisesti hänen antamaansa palautteeseen.

Ehkä kerran tai pari oli käynyt niin kuin mun mielestä iso fiba et siitä sitten tuli ehkä vähän sellainen olo et hoitaja otti ehkä vähän itteensä. Et oli kuitenkin mun mielestä sellainen asia mistä oli aiheutta sanoakkin tai ainakin siirtää sitä tietoa eteenpäin, et siinä kohtaa tiedonkulku vähän tökki. Tuli vaan sellainen tunne, että se hoitaja otti hiukan nokkiinsa siinä, vaikka se oli sanottu ihan aiheesta. Jos mä koen äitinä et on käynyt joku fiba, niin en mä voi aatella et loukkaantuuko joku hoitaja siitä vai mitä, et se on kovin vaikeata. (Minna.)

Vanhemmat kokivat pääsääntöisesti itsensä tervetulleiksi päiväkotiin, mutta olivat kiinnittäneet huomioita henkilökunnan tapaan tervehtiä ja ottaa perheitä vastaan. Eräs äiti kertoi odottavansa henkilökunnalta tervehdystä hänen tuodessa tai tullessa hakemaan lastaan, mutta totesi vain osan henkilökunnasta tervehtivän. Hän oli myös kiinnittänyt huomioita henkilökunnan erilaisiin tapoihin ottaa vastaan hänen lastaan päiväkotiin. Yhden äidin kokemuksen mukaan vanhempia kohdellaan päiväkodissa eri tavalla. Isä ja äiti saavat hänen kokemuksensa mukaan erilaisen vastaanoton.

Ihan hyvin tai no silloin, kun meillä oli se avioero niin mun miehellä oli vähän ongelmia sen haun suhteen et miten hänet otetaan täällä vastaan. (Eija.)

No ei kaikki tervehti kyllä, mutta kyl nää tutut sit keitä täs oon nyt nähnyt että mut nää uudet ei sit välttämättä. Ja onhan se nyt sit tietenkin mussakin, kun mä en ite tiedä ja tunne niin on vähän sillee et hetkinen hei. Niin se on vähän molemmin puolista siinä vaiheessa, mut tottakai sitä odottaa, kun tulee tänne siinävaiheessa et tervehdittäisiin, vaikka ei tunnekkaa tai ois ihan kiva jos esiteltäis kuka on. Et sanois edes et hei mä oon se ja mä oon tuolta ja tuolta niin se riittää mulle. (Riina.)

Haastateltavista suurin osa koki tärkeäksi tietää kuka heidän lapsiaan hoitaa päivän mittaan, mutta he eivät kuitenkaan olleet tietoisia siitä. Etenkin ilta- tai viikonloppuhoitohenkilökunnan vanhemmat kokivat vieraammiksi. Vanhemmat kokivat tärkeänä, että oman ryhmän aikuiset jakaantuisivat niin aamu- kuin iltavuoroihin. He kokivat luotettavammaksi, kun paikalla oli ainakin yksi lapselle tutumpi ja lapsen asioista tietoinen aikuinen. Eräs haastatelluista oli iloinen ryhmässä olevan aikuisten lukujärjestyksestä. Hän pystyi siitä tarkistamaan kuka oli omasta ryhmästä paikalla päivän mittaan.

En tiedä ketä on hoitanut päivänmittaan. Joo olisihan se nyt tietysti ihan kiva tuntee edes kasvoilta ne kaikki et yleensä saatan kattoo siitä ilmoitustaululla olevasta lukujärjestyksestä et kuka on paikalle et vähän niin kuin tietää sit kuka on vastassa ja osaa sit illalla vähän ennakoida kuka siellä on ja tietää ettei se välttämättä oookkaa oma porukka kuka siel saattaa olla. (Minna.)

Haastateltavat kokivat ongelmaksi sen, että he eivät tunteneet kaikkia henkilökuntaan kuuluvia työntekijöitä. He toivoivat, että henkilökunta käyttäisi nimilappuja ja, että uudet työntekijät esittäytyisivät ryhmästään riippumatta. Vaihtelevat opiskelijat ja sijaiset olivat usein vanhempien kokemuksen mukaan jääneet esittelemättä ja vanhem-

mat toivoivatkin heidän esittäytyvän edes nimellä, jotta he saisivat käsitystä päiväkodin henkilökunnasta.

Kaikki henkilökunta on täällä kuitenkin, vaikka ne on omissa ryhmissään niin ne kuitenkin tulee näin kiertämään ja jossain vaiheessa saattaa olla Ilonankin kanssa tekemisissä niin ois ihan kiva sitten se tervehdys ja tavallaan se esittely, jos ei oo nähty et tietäis, kun mul on viel sekin et mä en edes teidä mistä ryhmästä välttämättä ovat niin siin on vähän sellainen et ois ihan kiva et edes semmonen pieni juttu, et esittelis itensä niin tietäis kuka lasta hoitaa. (Riina.)

Haastateltavat kokivat, että tutummalle henkilökunnalle on helpompi jutella etenkin arkaluontoisemmista asioista. Myös henkilökemioiden koettiin vaikuttavan – joillekin oli vain helpompi puhua kuin toisille. Hankalaksi koettiin se, että he eivät vuoropäivähoidossa tavanneet samoja työntekijöitä säännöllisesti. Vanhemmat kokivat epävarmuutta miten jatkaa samasta asiasta puhumista jonkun toisen henkilökunnan jäsenen kanssa, kun he olivat jo aiemmin käyneet tiettyä asiaa läpi toisen kasvattajan kanssa. Asiaa varjosti se, että he eivät usein tienneet, koska tapaisivat henkilökunnan samaa aikuista seuraavaa kertaa.

Se huono puoli et sä et välttämättä näe sitä samaa hoitajaa ja ei tiedä kuka on vastassa, kun tulee hakemaan. Et jos näkeekin oman ryhmäläisen, mut ei se oo välttämättä sit juuri se jonka kaa sä oot jo jutellut jostain tietystä asiasta aiemmin ja sitten sä joudut tavallaan käymään sen alusta loppuun toiselle. (Riina.)

Jos mä ihan rehellinen oon niin on tietyt ihmiset joille mä voin mennä sanomaan hieman vaikeamman asian tai mä tunnen et niille mä voin kertoa sen ja miten on nyt oppinut tuntemaan ajan kanssa niin ehkä valitsee mielummin sen toisen kuin menis sit sanomaan ihan kelle vaan. Ehkä ne henkilökemiat, että kun kaikki ihmiset ei oo samanlaisia, et ehkä se tulee siinä persoonassa, että kelle ihmiselle ois hyvä sanoa ettei se oo henkilökohtaisella tasolla mitään, mut se on minkälainen vuorovaikutus on tullut tässä ajan kuluessa. (Minna.)

Henkilövaihdoksien kerrottiin vaikuttavan hämmäntävästi ja niistä toivottiinkin selkeää informointia päiväkodissa. Vanhemmat pitivät tärkeänä, että henkilökunta olisi pysyvää ja heille säilyisi luottamus, että henkilöstöllä on tarvittavat tiedot heidän lapsistaan ja lapsella on hyvä tulla hoitoon. Vanhemmista oli tärkeää tietää uusista työntekijöistä ja vanhojen työntekijöiden poisjäännistä. Haastateltu vanhempi kertoi usein saavansa tietää henkilövaihdoista ensin lapseltaan ja sitten vasta itse henkilökunnalta. Eräs vanhempi kertoi kokemuksestaan, jossa hän oli tavoitellut hoitajaa, jonka kanssa oli

pitänyt edellisen keskustelun lapsensa asioista ja saanut siinä yhteydessä tietää, että työntekijä ei ollut enää aikoihin ollut töissä kyseisessä päiväkodissa. Häntä oli jäänyt harmittamaan, että ei ollut saanut mahdollisuutta kiittää tätä lapsensa hoidosta.

On jotenkin tuonut sen turvallisuuden tunteen, kun on joku tuttu aikuinen silloin kuin lapset tuli tähän niin ties et yks on tietänyt kokoajan vähän mis mennään. (Minna.)

Kuitenkin ihan kiva sanoo kiitos ja heippa ja näin ettei sillee yllätyksenä et hitsi hänhän lähti ja näin et kun ei oo kiitosta ehtinyt sanoa saati muistamaan millään tavalla. Et Ilonankin puolesta, jos hän haluaa jollain tavalla muistaa niin ois kiva varsinkin sellaisesta joka ois Ilonalle erittäin tärkeä. (Riina.)

Kaikki haastateltavista tunsivat oman lapsensa ryhmän aikuiset, poikkeuksena yhden ryhmän vanhempi, jossa oli juuri tullut henkilökuntavaihdoksia. Suurin osa haastateltavista kokivat voivansa kertoa muutoksista esimerkiksi vuoronvaihdoksista kenelle tahansa päiväkodin henkilökunnasta. Osa koki, että saivat viestin paremmin perille ohjatessaan sen suoraan oman ryhmän aikuiselle. Oman ryhmän aikuinen koettiin tärkeäksi. Osa haastatelluista koki kuulumisten vaihdon hankalammaksi muiden ryhmien aikuisten kanssa. He saattoivat esimerkiksi jättää jotain sanomatta, ellei oman ryhmän aikuista ollut paikalla. Tärkeäksi haastateltavat kokivat, että ryhmässä olisi edes yksi pysyvä aikuinen.

Siis onhan siinä just se huono puoli et sä et välttämättä näe sitä samaa hoitajaa ja ei tiedä kuka on vastassa, kun tulee hakemaan. Et jos näkeekin oman ryhmäläisen, mut ei se oo välttämättä sit juuri se jonka kaa sä oot jo jutellut jostain tietystä asiasta aiemmin ja sitten sä joudut tavallaan käymään sen alusta loppuun toiselle et jos on jostain asiasta. (Riina.)

Sillee joutuu mieltii et hetkinen tiesiköhän toi nyt sitä vai ei, jos mä nyt kerro asian niin aloitanko mä nyt sen alusta vai? (Kirsi.)

7.5 Luottamus, kunnioitus, dialogi ja kuulluksi tuleminen

Haastatellut vanhemmat kokivat luottavansa päiväkodin henkilökuntaan ja heidän osaamiseensa. Haastateltavista perheistä valtaosa kokivat voivansa kertoa lapsensa liittyvistä asioista luottamuksellisesti päiväkodin henkilökunnalle. Valtaosa uskoi voivansa kertoa oman ryhmän aikuisille hankalimmistakin asioista ja he luottivat siihen, että myös päiväkotitoiminta ottaa vaikeammat asiat myös puheeksi heidän kanssaan. Avoin

keskustelu koettiin parhaaksi tavaksi auttaa jakamaan arjen hoito- ja kasvatustuuta lasta lähellä olevan aikuisten kesken.

Luottamus on hyvin tärkeää, koska jos sitä ei olisi, vaikka lapsilla olisi hyvä olla niin tulisi semmoinen tunne itellä, että ei mielellään tuo lastansa tänne jos ei sitä oo. (Riina.)

Kasvatuskumppanuuden yksi suurimmista haasteista onkin luottamuksen rakennuttaminen. Luottamusta herättävä vuorovaikutus perustuu hyvälle vuorovaikutusosaamiselle. Motivoitunut ja innostunut hoitohenkilökunta antaa aidon välittämisen tunteen perheelle, joka on vaatimus hyvään vuorovaikutukseen. Myös yksi haastateltavista mainitsi ihailevansa hoitohenkilökunnan antaumusta työlleen ja kertoi aidon kiinnostuksen ja välittämisen näkyvän heistä ja heidän työotteestaan. Vanhemman kertomassa välittyi vuorovaikutusosaamisen syvempi vaatimus: lapsista ja työstä aidosti välittävä asenne.

Tosi tärkeää kun oon tuonut lapset hoitoon niin ne on juossut siis avosylin sinne aikuisen luokse niin mä tiedän silloin et sil on ihan oikeesti hyvä olla ja sittenkö mä tiedän et tääl on ne muutkin jotka oikeesti välittää mun lapsista ettei oo koskaan tullut sellasta epäluottamusta. (Minna.)

Luottamus rakentuu myös kuulluksi tulemisen ja kokemusten kautta. Vanhempien toiveiden kuuleminen voi olla hyvinkin arkista. Haastatellut vanhemmat myös toivoivat, että hoitohenkilökunta kysyisi heiltä avoimemmin heidän lapsiaan koskevista asioista. Eräs vanhempi antoi esimerkin tilanteesta, jossa hoitohenkilökunnan olisi ollut parempi tukeutua kysymään vanhemmalta lapseen liittyvästä hoidollisesta asiasta kuin sivuuttaa vanhemman tietämys omasta lapsestaan. Vanhempien mielestä aito kiinnostus lapseen lisää kumppaneiden keskinäistä luottamusta. Haastatellut tunsivat, että heitä pääasiassa kuunnellaan heidän lapsiaan koskevissa asioissa ja heidän kanssaan keskustellaan kasvatuksellisista sisällöistä. Ilman yhteistyötä ja luottamusta lasta olisi vaikea jättää hoitoon.

Ehkä siinä on just se rauha siitä Ilonan olemisesta päivähoitossas ja käyttäytymisestä ja käydään tavallaan tarkemmin sillai läpi kun mä tuun hakeen ja siinä just keskustellaan niistä asioista et mikä ois mulla toiveena, jos mulla on toiveita. (Riina.)

Yhteistyötä edistäviksi asioiksi koettiin avoin dialogi puolin ja toisin. Yhteistyö koettiin antavan tietoa molemmin puolin lapsesta ja tukea tarvittaessa. Se koettiin erityisen tärkeäksi ongelma tilanteissa. Vanhemmat olivat yleisesti sitä mieltä, että he itse ja

päiväkodin hoitohenkilökunta osallistuvat yhteistyöhön. Erään haastatellun mukaan osallistuminen on hyvää molemmin puolin, mutta hän suhtautuu kuitenkin varauksella siihen, kertooko päiväkotitoiminta hänelle avoimesti kaikista asioista. Kukaan haastateltavista ei ollut puhunut kasvatusteorioista päiväkodissa päiväkodin henkilökunnan kanssa, mutta kaikki kokivat, että se voisi olla tarpeellista. Vanhemmat halusivat myös saada enemmän tietoa siitä miten heidän lapsiaan kasvatetaan päiväkodissa.

Jos nyt paljokin erois (kasvatusteoriat) niin ois se nyt hölmöä et kotonalla olis eritavalla kuin taas täällä. (Kirsi.)

No onhan se hirmu tärkeää kun periaattees yhdessä kasvatetaan tota lasta ja sit sillee, et on yhteiset linjat. (Eija.)

7.6 Täydentävä asiantuntijuus ja yhteistyön merkitys

Päiväkodissa on otettu hyvin huomioon vanhempien rooli lapsen ensisijaisena kasvattajana ja suhtauduttu vanhempien näkemyksiin lapsestaan vakavasti. Päiväkodin asiantuntijuus nähdään arjessa opastamiseksi. Erään vastaajan mielestä myös kasvattajan työkokemus ja asenne työhön merkitsevät paljon. Vanhemmat toivovat ammattikasvattajien asiantuntijuuden olevan ennen kaikkea turvallisen ilmapiirin luomista lapselle, lapsen huomioimista ja syliin ottamista. Lapselle tulee antaa aikaa, mutta myös vanhemmat toivovat hoitohenkilökunnalta aikaa itselleen saadakseen neuvoja ja tukea kasvatukseen. Haastatellut vanhemmat arvostavat hoitohenkilökuntaa ja heidän ammattitaitoaan.

Ehkä se on sitä et nää kunnioittaa sitä vanhemmuutta ja tietää et ne tärkeitä Jesselle niin ne ei koita tunkea siihen väliin et jokainen tietää niin kuin oman paikkansa. Et minä oon äiti ja minä olen hoitaja. (Eija.)

Puututtais, jos näkis, jos lapsi on vaik ylivilkas tai näin niin sitä seurataan ja seurataan ennen kuin se otetaan edes puheeks vanhempien kanssa mut kyl mä ymmärrän senkin et vanhemmat saattaa tosi herkästi hyökätä vastaankin mut mä ainakin haluaisin kuulla jos olis jotain pientäkin huolta mun lapsesta. (Eija.)

Haastatelluilla vanhemmilla oli erilaisia käsityksiä yhteistyön merkityksistä. Käsitykset heijastuvat muun muassa siihen millaisia odotuksia vanhemmilla on ja millaiseksi he ymmärtävät oman osallisuutensa vuorovaikutuksessa. Eräs vanhemmista koki yhteistyön päiväkodin kanssa käytännön asioissa auttamiseksi ja toinen taas kasvatustas-

jakamiseksi. Ennen kaikkea toimivan yhteistyön merkityksenä koettiin luottamus jättää lapsi hoitoon.

Onhan se tottakai helpottavaa kun, saa tietää millo pitää mitäkin hoitaa ja sillee, kurikset liian pienet ja tälle. Tiedotteet tulee sit virallisemmista asioista. (Kirsi.)

Onhan se kuitenkin sen verran yhteistyötä et mä kerron teille, jos on ollut jotain erikoista tänään, et te voitte sit päivän aikana reagoida, jos on jotain et jos vaikka. (Eija.)

Mulla on ainakin turvallinen mieli siitä et mä tiedän missä mun lapset on. Et välil kun on pitkiä päiviä niin ei koskaan tunnetta et voi itku kun ne joutuu ole siellä. Sit yhteistyö tärkeätä just tollaisi ongelmajutuis ja jos on jotain niin yhdessä sitten just vaikka jonkun taidon kanssa ongelmia niin siinä yhdessä sitten niihin painottua sitten sekä täällä että kotona. (Minna.)

Haastateltujen vanhempien mielestä päävastuu heidän lapsensa kasvattamisesta on heillä itsellään. Vanhemmat kertoivat arvostavansa päiväkodin henkilökunnan antamaa tukea ja neuvoja, jota vanhemmat kokevat saavansa kysyttäessä. Haastateltavat vanhemmat luottavat hoitohenkilökunnan ammattitaitoon ja arvostavat hoitohenkilökunnan kokemusta lapsista. Haastatellut vanhemmat kokivat saavansa apua kasvattajuuteensa hoitohenkilökunnalta ja kokivat pystyvänsä puhumaan hoitohenkilökunnan kanssa vaikeammistakin asioista. Keskustelut hoitohenkilökunnan kanssa ovat vanhempien mielestä tasa - arvoisia. Päiväkodin henkilökunnan merkittävä rooli kasvattajana ja paikkana lapsen kasvulle tunnustetaan, mutta vanhemmat itse määrittelevät kasvatuksensa perustan. Osa piti itseään tasavertaisena hoitohenkilökunnan kanssa ja osa taas pitivät roolit tiukasti erillään.

Siis totta kai koti on se pää, et mä en todellakaa oleta et lapset menee tarhaan tai kouluun oppii tapoja, vaan siis onhan se koti se pääkasvattaja ja täällä olettais, että tuetaan just ja käydään sellasia ryhmäjuttuja mitä ei sit kotona pysty. Ja sit just tuetaan niitä. (Kirsi.)

En mä pidä itseäni tasavertaisena teidän kanssa et on siinä selkeä ammatillinen ero kuitenkin. Et pidän teitä enemmän siinä ammattiroolissa ja itte on vaan se vanhempi. (Minna.)

Vanhempien mielestä päiväkodissa lapsi oppii ennen kaikkea käytöstapoja, hyväksymään erilaisuutta ja toimimaan ryhmässä. Vanhemmat kokivat lapsen oppivan myös negatiivisten tunteiden käsittelyä ja lelujen jakamista paremmin kuin kotona, koska he toimivat päivähoidossa osana vertaisryhmäänsä. Vanhemmat kokivat päiväkodin

henkilökunta olevan iso osa heidän lastensa elämässä ja päiväkodin rooli koettiin erittäin merkitykselliseksi lapsien pitkien hoitajaksojen vuoksi. Haastateltavat kokivat, että ympärivuorokautisen päiväkodin aikuiset tuntevat heidän lapsensa paremmin kuin päivätalossa olisi mahdollista tuntea, koska he näkevät lapsia eri vuorokaudenaikoina ja päivä painotteisesta päiväkodista poikkeavissa tilanteissa.

7.7 Vanhempien vaikutusmahdollisuudet ja vaikutushalukkuus

”En, ei kai, emmä tiennyt, et vanhemmat voi vaikutta tai suunnitella.” (Saana). Haastatelluista vanhemmista vain harva uskoi tahtoessaan voivansa vaikuttaa päiväkodin suunnitteluun, arviointiin tai toteutukseen. He kokivat, että heillä ei ollut mahdollisuutta vaikuttaa lastensa päivään päivähoitossa, mutta kokivat myös, että siihen ei ollut edes tarvetta. Eräs vanhempi sanoi, että ei jaksakaan eikä halua osallistua päivähoiton kehittämiseen, koska luottaa täysin henkilökunnan ammattitaitoon. Vanhemmat olivat tyytyväisiä päivähoiton sisältöihin ja kokivat, että heillä ei ollut tarvetta puuttua niihin.

Vanhemmat kokivat tärkeäksi kummankin osapuolen sitoutumisen kumppanuuteen. Kasvatuskumppanuutta edesauttaviksi tekijöiksi koettiin yhteiset keskustelutilaisuudet ja päivittäiset kohtaamiset. Oman sitoutumisensa vanhemmat näkivät hyvänä tai kohtalaisena. Vanhempien mielestä parannettavaa varmasti löytyisi myös heidän osaltaan. Eräs vanhemmista tunnustaakin, että sitoutuminen voisi olla parempaa, sillä tärkeitä asioita on välillä unohtunut kertoa päiväkodin henkilökunnalle. Yhteistyön laadun toivottiin kuitenkin olevan läheistä hoitohenkilökunnan kanssa.

Jos sais vielä vähän läheisemmäksi, ettei ois vaan sellast tunnetta et tuodaan lapsi hoitoon, hei ja moi, ja sit taas lähetään. Et jos oltais vähän enemmän – en nyt sano et kavereita tarvii olla - mut vähän enemmän semmosta kanssakäymistä, muuta kun tossa pihalla sitä miten päivä on mennyt. (Minna.)

Vanhempien illat ja yhteiset juhlat koettiin tärkeimpinä yhteisinä toimina. Kaikki haastatelluista olivat yksinhuoltajia sekä tekivät vuorotyötä ja osa koki, että heillä ei olisi edes aikaa osallistua, mikäli päiväkotijärjestäisi enemmän vanhemmille tarkoitettua toimintaa. Osa vanhemmista puolestaan kaipasi enemmän vanhemmille suunnattua toimintaa päiväkodissa. Eräs vanhempi ilmaisi myös mielenkiintonsa vanhempainseminaarista, johon mielellään osallistuisi, mikäli päiväkodista tällainen toimisi.

No, jos aatellaan tätä meidän päiväkotia, kun tää on kuitenkin tällänen ympärivuorokautinen päiväkotia, et kaikki tekee vuorotyötä, et tässä mieles ois kyl vähän vaikeeta, jos ois enemmän kaikkea. Et nää on ihan riittävät nää juhlat, muuten harmittais etten mä pääse nytkään. Et mä ymmärrän täysin ettei tässä ole niinku normitalossa, jossa on ne kaheksast neljään lapset ja niin siinähän voi mennä aamulla kahville, jos on vaik äitienpäivä tai noin, mut täällä se ei mee sillee ihan samasti. (Minna.)

Osa vanhemmista harmitteli, että vaihtelevien vuorojen vuoksi ei ole myöskään päässyt tutustumaan muihin vanhempiin ja perheisiin, koska epäsäännöllisen työn takia kohtaamisia haku- ja tuontitilanteissa tulee vain harvoin. Vanhemmat kokivat omat keskinäiset verkostonsa suppeiksi ja siitä syystä kokivat harmilliseksi, että lapset tapasivat päiväkotia kavereitaan harvoin muualla kuin päiväkodissa. Vanhempainillat ja juhlat koettiin hyvinä areenoina tutustua myös muihin vanhempiin ja niitä toivottiinkin järjestettävän säännöllisesti.

Mun mielestä, ehkä semmonen vanhempainilta esimerkiksi syksyllä olisi ihan kiva, koska mäkään en esimerkiksi tunne kaikkia noita ryhmän lasten vanhempia. Et mä tiedän ehkä yhden tai kahden henkilön, niinkuin naaman perusteella, että ketä ne on. Et sekin, jos tietäis, et ois tämmönen tapaaminen jossa tapais näitä vanhempia. (Minna.)

7.8 Vanhempien näkökulmia vuoropäivähoidosta

Ympärivuorokautisen päiväkodin toiminta koettiin joustavaksi ja asiakaslähtöiseksi. Perheiden elämäntilanteita ymmärrettiin ja joustettiin heidän omien työvaatimustensa mukaan. Toiminta koettiin kaikin puolin reiluksi. Eräs vanhempi hämmästeli, kuinka niin elävässä talossa, jossa lapset ja aikuiset tulivat ja menivät, on aina aikaa pysähtyä toivottamaan lapsi tervetulleeksi päiväkotia ja hyvästellä lapsi asianmukaisesti. Hän koki hyväksi tuoda lapsensa milloin vain hoitoon, vaikka päiväkodin arjen toiminnot olivat jo alkaneet. Hän koki, että lapsi otettiin aina avosylin vastaan. Jokainen haastateltu vanhempi kertoi lapsensa tulevan mielellään päiväkotia.

Et vaikka ne ois tekemässä tai ois keskellä aamupiiriä, niin aina kun lapsi tulee niin sitä tervehditään ja otetaan vastaan, vaik se tapahtuis nopeasti, et: ”Moi, Jessekin tulee paikalle. Hei. Moi”, ja sit jatketaan, niin aina siihen silti pysähdytään siihen lapsen tulemiseen ja sit nää on tottunut siihen, et lapsii tulee ja menee. Et tavallisessa päiväkodissa se saattais sekottaa sen hetken, mut kun nää on niin tottuneita siihen. (Eija.)

Semmonen lämpöisyys ja täällä otetaan vastaan ja huomioidaan ja sit kun mun ei tarvi töissäkään miettiä et, Ilona Ilona Ilona, onks sil kaikki hyvin ja voin keskittyä työhön, et onks kaikki hyvin, kun mä tiedän, et kaikki on hyvin. (Riina.)

Haastatellut vanhemmat kertoivat myös, että hoitohenkilökunta, joka hoitaa lasta ympärivuorokauden ja paikoin myös pitkiä hoitajaksoja pääsee lähemmäs lasta. Ympäri vuorokautisessa hoidossa hoidetaan lapsia eri tilanteissa aamun herätyksistä nukkumaan menoon asti. Tällaista yhdessäoloa lasten kanssa ei päiväaloissa ole. Oma ryhmä, jossa oli kukin päivä erimäärä lapsia, koettiin sekä etuna että haittana. Pysyviä kaverisuhteita ei päässyt niin herkästi syntymään, koska kaverit vaihtuivat päivittäin, mutta vaihtuvuus koettiin myös etuna.

Kasvattajan luottamussuhde kasvaa lapsiin, kun näkee kaikkina vuorokauden aikoina. Täällä on niin paljon eri lapsia tai siis onhan ne samat, mut niitä on niin paljon, et siinä on vähän pakkokin sellaista sosiaalista kehittää lapsenkin, että se ei oo aina vaan se oma ryhmä, johon sitten kiinnytään vaan täällä ei koskaan tiedä kenen kanssa saa leikkiä. Ei oo vakkarikaveria aina paikalla. (Kirsi.)

Mun mielestä siitä on melkein enemmän etua, koska täs kuitenkin näkee sen lapsen aamusta iltaan, et se on etu, koska ne pystyy näkee sen lapsen miten se toimii vähän myöhemminkin, kun peruspäiväkodis on ne samat kaavat joita vedetään kokoajan, et niis on ne samat jutut päivästä toiseen. (Minna.)

Osalla haastateltavista oli kokemusta päiväalosta. Heidän mielestään vuoropäivähoidon erona päiväaloon oli päivärytmi niin lasten elämässä kuin päiväkodissakin. Heidän mielestään ihanteellisia ovat vuoropäivähoidon tarjoamat hetket, jolloin paikalla on vain kourallinen lapsia. Tällöin aikuisella on antaa aikaa lapselle, mitä haastateltavat kokivat, että päiväaloissa suuren lapsimäärän takia ei ollut mahdollista. Myös lasten pitkät hoitajakset koettiin lisäävän hoitohenkilökunnan ja lasten välisen suhteen syvyyttä, minkä vanhemmat kokivat luottamuksen lisääntymisenä. Vanhemmat kuvailivat vuoropäivähoitoa seuraavasti:

Sanoisin et tosi iso luottamus, koska kuitenkin, kun Ilona on tosi pitkän ajan lähes melkeen sen kymmenen tuntii, niin se kasvatus oikeesti niinä hetkinä just onkin, et se tapahtuu täällä. Koska mä oon töissä, ja jos mä tuon hänet kymmeneks ja haen kahdeksalta, niin ei siitä aamusta eikä siitä illasta jää hirveesti aikaa, kun se on jo sellaista iltapesua ja nukkumaan, kun sitä pitää sit seuraavana aamuna jaksaa nousta ylös. (Riina.)

Tääl on välil pienempiä ryhmiä, kun päivätautos on aina täydet ryhmät ja tääl enemmän saa sitä just yks yks hoitoa, et ykski kerta, kun me tultiin niin tääl oli yks lapsi ja sittenhän se oli hirmu hauska, et niit oli se kolme lasta ja sit siin saa enemmän sitä huomioo aikuisilta ja voi ottaa enemmän huomioon ne lapsenkin, kun ei oo kymmentä siinä samaan aikaan. (Minna.)

Et se on vähän erilaista päiväpäiväkodis, kun se on niin selkeetä se rytmi et pystyy hyvin. Et mä ihmettelen, et tääl on näinki hyvin asiat, kun kokoajan lapset vaihtuu, nii täytyy olla iha hirveen raskasta ja miten ne pysyy niinku kartalla siin kuka tulee kuka menee niinku mihin kellon aikaan vaan saattaa. Mut silti hyvin toimii, niin mun mielestä se positiivista. (Eija.)

Osa olla vaan kiitollinen, et saa lapsensa jonnekin, kun tietää, et on pakko mennä hoitoon ja täälläkin on niitä jouluaatot ja tälläset, jos joutuu mennä hoitoon niin, ne on niitä hankalempia saada hoitajaa kotiin niin sitten, et on joku paikka mihin turvautua. (Kirsi.)

8 TULOSTEN YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä kappaleessa kokoaan yhteen haastattelujen materiaalin ja niissä esiin tulleiden tulosten keskeiset asiat. Painotus tulosten jäsennyksessä on asiakas näkökulma. Vanhempien kokemukset vuoropäivähoidon asiakkaina ja heidän toiveensa miten kasvatuskumppanuutta toteutettaisiin päiväkodin arjessa. Jäsenmän tulokset käyttäen apuna kasvatuskumppanuutta ohjaavia periaatteita, kasvatuskumppanuutta koskeva teoria- ja tutkimustietoa ja haastatteluaineistosta esiin tulleita teemoja sekä esiin nousseita erityispiirteitä lapsen hoito- ja kasvu ympäristön ollessa vuoropäivähoito.

Esittelen tärkeimmät haastatteluista nousseet tulokset aihepiireittäin ja taulukon (taulukko 1) avulla, jotta tulosten tarkastelu olisi helpompaa. Teemat ovat päivähoidon aloittaminen, tiedottaminen ja kasvatuskeskustelut, henkilökunta, luottamus, kunnioitus ja kuulluksi tuleminen, täydentävä asiantuntijuus ja yhteistyön merkitys, vanhempien vaikutusmahdollisuudet ja vaikutushalukkuus, vanhempien näkökulmia vuoropäivähoidosta sekä erityiskysymykset vuoropäivähoidossa.

Teema on mainittu taulukon vasemmalle puolen. Taulukon keskiosassa on mainittu teemaan liittyvät myönteiset kokemukset ja toiveet miten haastateltavat toivoivat päivähoidossa asian toimivan käytännössä. Taulukon oikealla puolen ovat teemaan liittyvät kielteiset kokemukset, jotka tulivat haastatteluissa esiin.

TAULUKKO 1. Haastattelusta nousseita myönteisiä ja kielteisiä kokemuksia kumppanuudesta

TEEMA	MYÖNTEISIÄ KOKEMUKSIA JA TOIVEITA MITEN ASIA KÄYTÄNNÖSSÄ TULISI HUOMIOIDA	KIELTEISIÄ KOKEMUKSIA JA KUMPPANUUTTA ESTÄVIÄ TEKIJÖITÄ
päivähoidon aloittaminen	<ul style="list-style-type: none"> - tutustumisjakso koettiin hyväksi ja lisäävän luottamusta päivähoitoon - aloitukseen varattu riittävä aika koettiin tärkeäksi - aloituksessa kerrotaan päiväkodin arjesta ja käytännöistä sekä päiväkodin kasvatuseriaatteista - kasvattaja perehtyy lapseen ja perheen kasvatuseriaatteisiin - omahoitaja malli : päivähoidon aloituksessa omatyöntekijä, jonka kanssa rakennetaan luottamusta - yhdessä sovitut säännöt koettiin edesauttavan tasavertaisen suhteen luomisessa 	<ul style="list-style-type: none"> - aloitusjaksoa ei oltu pidetty - aloitukseen ei oltu panostettu ja siihen varattu aika liian vähäinen - hoidon aloituksessa vanhempi joutunut aina asioimaan eri työntekijän kanssa - ei oltu huomioitu tarpeeksi päivähoidon alkuun liittyviä vanhempien tunteita ja kysymyksiä - turvattomuus päivähoidon aloituksessa, jos ei tunne oman ryhmän aikuisia
päivittäiset keskustelut ja tiedottaminen	<ul style="list-style-type: none"> - päivittäiset kohtaamisen tärkein yhteistyön muoto - aloitteen keskustelulle toivottiin tulevan päiväkodin työntekijöiltä - tärkeäksi koettiin konkreettisten asioiden lisäksi tietää lapsen kuulumisista ja mielialoista - tiedonkulun apuvälineiden aktiivisempi käyttö : reissuvihko, sähköposti ja seinäkalenteri 	<ul style="list-style-type: none"> - heikko tiedonsaanti lapsen hoitajaksosta vuorojen vaihduttua tai oman ryhmän aikuisen puuttuessa - molemman osapuolen kiire rajoittavana tekijänä - tiedottaminen päivähoidon tapahtumista liian myöhäisessä vaiheessa - informaation kulun katkeaminen päiväkodin henkilökunnan kesken
kasvatuskeskustelut	<ul style="list-style-type: none"> - toivottiin keskustelua, jossa syvennyttäisiin lapsen ja perheen asioihin vähintään kerran vuodessa - keskustelu lapsen ryhmän vaihtuessa uuden ryhmän aikuisen kanssa - sisältöihin toivottiin tietoa lapsen kehityksestä ja edistymisestä - keskustelukumppanina aikuinen, joka tuntee lapsen pidemmältä aikaväliltä 	<ul style="list-style-type: none"> - keskustelut toteutuneet liian harvoin - keskustelut sisällöltään osin liian pinnallisia lapsen luonteen ja persoonan jäädessä vähemmälle huomiolle - sisäruksista pidetty yhteiskeskustelua ei pidetty hyvänä - huolista puhuttu liian myöhäisessä vaiheessa

henkilökunta	<ul style="list-style-type: none"> - oman ryhmän aikuinen koettiin tärkeänä ja toivottiin heidän jakaantuvan niin aamu - kuin iltavuoroihin - toivottiin ilmoitustaululle työntekijöiden läsnäololistaa - henkilökunnan toivottiin käyttävän nimilappuja 	<ul style="list-style-type: none"> - haasteeksi koettiin etteivät vanhemmat kohtaa samaa työntekijää säännöllisesti - vanhemmat kokivat, että asioista keskustelua oli helpompi jatkaa saman työntekijän kanssa jonka kanssa he olivat jo aiemmin asiasta puhuneet - uudet työntekijät ja sijaiset eivät esitelle itseään vanhemmille - ei tietoa lapsen hoitajista hoitajaksolla - asianmukainen tervehtiminen päiväkotiin tultaessa jäänyt puuttumaan - palautteeseen ei oltu vastattu ammattimaisesti
luottamus, kunnioitus, dialogi ja kuulluksi tuleminen	<ul style="list-style-type: none"> - halu tietää lapsen toimimisesta kodin ulkopuolisessa kasvuympäristössä - avoin ja rehellinen keskustelu koettu edesauttavan luottamuksen syntyä - motivoitunut ja innostunut henkilökunta, jotka ovat antautuneet työlleen 	<ul style="list-style-type: none"> - henkilökunnan ja vanhempien yhteisten kohtaamisten satunnaisuus - ei oltu kysytty lasta koskevista asioista vanhemmilta - tunne, että henkilökunta ei kerro avoimesti lapsen asioista
täydentävä asiantuntijuus ja yhteistyön merkitys	<ul style="list-style-type: none"> - toivottiin yhteisiä järjestettyjä keskustelutilaisuuksia - yhteistyön merkityksenä arjen opastaminen sekä tukea ja neuvoa kasvatukseen 	<ul style="list-style-type: none"> - henkilökunnalla ei aikaa jakaa vanhemmille neuvoa ja tukea kasvatukseen - ei yhteistä keskustelua kasvatusvasteista ja -tehtävästä
vanhempien vaikutusmahdollisuudet ja vaikutushalukkuus	<ul style="list-style-type: none"> - hyvänä koettiin yhteiset juhlat ja vanhempain illat - tyytyväisyys päivähoiton sisältöihin 	<ul style="list-style-type: none"> - vanhemmilla kokemus, että he eivät voi vaikuttaa päiväkodin toiminnan sisältöihin, kehittämiseen tai arvonttiin - osa vanhemmista piti vanhemmille suunnattua toimintaa riittämättömänä - vuorotyönluonne ja molempien osapuolten kiire koettiin yhteisten toimintojen esteenä

Päivähoidon aloitus

Vanhemmat kokivat päivähoitoa aloittamisen yhteistyön perustana. Tutustumisjakso ja omahoitajuus - mallin käyttö koettiin hyväksi tavaksi aloittaa päivähoito. Vanhemmilla saattaa olla monenlaisia ennakoajatuksia ja kysymyksiä liittyen päivähoitoon tai ylipäättään arjen sujumiseen muuttuvassa tilanteessa. Päivähoidon aloitus koskee aina koko perhettä. Kasvattajan tehtävä on auttaa lasta liittymään osaksi vertaisryhmäänsä. Lapselle tärkeä jatkuvuuden tunne on mahdollista säilyä, jos siirtyminen kotoa päivä-

hoitoon tapahtuu vaiheittain. (Kaskela - Kekkonen 2006: 41–44.) Vanhemmat toivoivat hoitohenkilökunnalta aikaa ja kärsivällisyyttä käydä rauhassa lävitse päiväkotia koskevat asiat sekä aikaa ja kiinnostusta tutustua lapseen. Hoitosuhteen alussa käydyt keskustelut ja yhdessä sovitut säännöt koettiin tärkeäksi. Jo päivähoidon aloittamisen yhteydessä toivottiin, että hoitohenkilökunta kertoisi päiväkodin toimintamalleista ja kasvatuseriaatteista sekä perheen omia arvoja ja periaatteita kuunneltaisiin. Vuoropäivähoidon luonne voi hidastaa sopeutumisprosessia, koska pysyvää ryhmää tai aikuista ei ole kiinteästi päivittäin samaan aikaan paikalla.

Päivittäiset keskustelut ja tiedottaminen

Yhteinen vuoropuhelu vanhemman ja perheen välillä tapahtuu päivittäisissä kohtaamisissa vanhemman tuodessa ja hakiessa lasta päivähoidosta. Kasvatuskumppanuus ja vuoropuhelu vanhempien ja kasvattajien välillä rakentuu prosessina koko lapsen päivähoidon ajan. Kasvattaja voi omalla esimerkillään ja myönteisyydellään rohkaista vanhempaa puhumaan, kysymään tai pohtimaan yhdessä lapsen liittyviä asioita. (Kaskela - Kekkonen 2006: 44.) Lapsen oman ryhmän aikuisen ja vanhempien päivittäinen vuoropuhelu ei kuitenkaan ole aina mahdollista vuoropäivähoidossa. Luottamussuhteen syntyä hidastaa harvat kohtaamiset vanhempien kanssa. Vuorohoidossa lapsella saattaa olla useita hoitajia päivän aikana, jolloin lapsen päivän havainnoiminen vanhemmalle hakutilanteessa on käytännössä mahdotonta, mikäli lapsen luovuttava kasvattaja ei ole viettänyt aikaansa lapsen kanssa hoitajakson aikana. Laajemmin lasta koskevia asioita puhutaan erikseen sovituissa keskusteluissa.

Kaskelan ja Kekkonen (2006) näkemysten tavoin tiedonkulku nousi vanhempien osallisuudessa myös tässä tutkimuksessa tärkeäksi tekijäksi. Keskustelut lapsen jokapäiväisten tuomis- ja hakutilanteiden yhteydessä ovat vanhemmille tärkeimpiä yhteistyön muotoja. Kommunikaation toteutuminen riippuu vanhempien mielestä myös heidän omasta aktiivisuudestaan, mutta silti vanhemmat toivovat aloitetta päiväkodin henkilökunnalta. Päiväkodin henkilökunnan aktiivisuus on keskeistä kommunikaation ylläpitämisessä, mutta ilman vanhempien aktiivisuutta kommunikaatio jää yksipuoliseksi. Päiväkodin kannattaakin kiinnittää huomiota hoitajien ja vanhempien välisiin päivittäisiin keskusteluihin sekä siihen, että olosuhteet vuorovaikutukselle ovat hyvät. Kiireen koettiin rajoittavan jossain määrin päivittäistä vuorovaikutusta, ja vanhemmat toivovat-

kin enemmän erikseen järjestettyjä keskustelutilaisuuksia, joissa olisi aikaa käsitellä lapsen kasvatukseen liittyviä asioita.

Vanhemmat kokivat tiedonkulun päiväkodissa haastavaksi. Osa vanhemmista koki saamansa tiedon lapsensa päivähoitajaksosta riittämättömäksi. Informaatio päivähoiton tapahtumista tuli haastateltujen vanhempien kokemuksen mukaan myös usein liian myöhään. Vanhemmat kokivat myös, että päivähoidolle annettu informaation ei mennyt eteenpäin työyhteisössä riittävän hyvin. Haastatellut myös pohtivat jätettiinkö heille kertomatta olennaisia asioita. Salaaminen tai kertomatta jättäminen voi vahingoittaa luottamusta. Informaation kulkuun vuoropäivähoitossa tulisikin panostaa niin henkilökunnan kesken kuin henkilökunnan ja perheen välillä. Tärkeimmiksi asioiksi haastateltavat kokivat tietää konkreettisten askareiden lisäksi lapsen päivän kuulumisista ja lapsen mielialoista. Vanhemmat toivoivat tiedonkulun apuvälineiden kuten reissuvihkon, sähköpostin ja seinäkalenterin aktiivisempaa käyttöä.

Vanhemmat kokivat oman ryhmän aikuisen tärkeänä ja toivoivat ryhmän aikuisten jakaantuvan niin aamu – kuin iltavuoroihin. Vanhempien mukaan oman ryhmän aikuinen paneutuu kommunikaatioon perheen kanssa intensiivisemmin kuin muut hoitajat, joilla ei aina ole tietoa lapsen päivän sujumisesta. Jos lapsen oman ryhmän hoitajat eivät ole haku- tai tuontitilanteessa paikalla, saattaa tiedonvaihto olla heikkoa. Myös työvuorojen vaihtuessa tiedonkulun koettiin katkeavan. Päiväkodissa voitaisiinkin pohtia tiedonkulun kehittämistä siten, että kaikki hoitajat osaavat kertoa vanhemmille lapsen päivästä vanhempia tyydyttävällä tavalla. Henkilökunnalla voisi olla esimerkiksi yhteinen vihko, johon omahoitajat kirjoittaisivat pääasiat vastuulastensa päivän kulusta, jonka luovuttaisivat oman päivän päätteeksi lasta luovuttavalle hoitajalle. Ryhmän sisäiseen tiedonvaihtoon tulisi panostaa ja antaa sille aikaa. Vaikka työpäivät olisivat kiireisiä, tulisi vanhemmille pystyä antamaan tietoa heidän lapsensa hoitajaksosta, jotta luottamus päivähoitoon ei ontuisi.

Kasvatuskeskustelut

Kasvatuskeskustelut päiväkodin hoitohenkilökunnan ja kodin välillä koettiin tärkeiksi. Vanhemmat halusivat tietää mitä lapsen hoitopaikassa tapahtuu ja samoin koettiin merkitykselliseksi, että päivähoito tietää miten lapsella kotona sujuu. Kuitenkin samanaikaisesti koettiin keskustelukäytännöissä olevan paljon kehitettävää. Keskusteluja

koettiin olevan nykyisellään liian vähän ja sisällöltään ne koettiin osin pinnallisiksi lapsen yksilöllisyyden ja luonteen jäädessä vähemmälle huomiolle. Haastateltavista usea toivoi saavansa tietää enemmän lapsensa kehityksestä ja edistymisestä päivähoitossa. Erityisesti lapsen ryhmän vaihtuessa toivottiin keskustelua uuden ryhmän aikuisen kanssa ja tietoa lapsen sopeutumisesta uuteen ryhmään.

Haastatellut vanhemmat kokivat, että kasvatust keskusteluita tulisi pitää vähintään kerran vuodessa, mutta kuitenkin kaikilla haastatelluilla keskustelut olivat toteutuneet harvemmin. Haastatellut kokivat kasvatust keskusteluiden ilmapiirin olleen hyvä. Keskustelun ajalla ja paikalla ei koettu olevan merkitystä, mutta keskustelukumppanilta vaadittiin tietoa pidemmältä ajalta kyseisestä lapsesta. Haastatellut vanhemmat kokivat tärkeänä, että mahdollisista huolista puhutaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Henkilöstön ja vanhempien jatkuva vuoropuhelu antaa mahdollisuuden myös negatiivisempien asioiden puheeksi ottamiselle. Tämä vaatii erityisesti luottamusta osapuolien välillä, jos kasvattajan havainnot ja käsitykset lapsen tarpeista ja tilanteesta menevät ristiin vanhempien käsitysten kanssa. (Kaskela - Kekkonen 2006: 21.)

Kumppanuussuhteen lähtökohta on hoitajille ammatillinen, mutta vanhemmille arkinen ja yksityinen. Yhteisissä keskusteluissa ei ole ollut paljon ristiriitoja, mutta ongelmia koettiin aiheuttavan kummankin osapuolen kiire ja siitä johtuva kyvyttömyys paneutua asioihin aina niiden vaatimalla syvyydellä. Myös niin hoitohenkilökunnan, kun vanhempien epäsäännölliset kohtaamiset koettiin hidastavan yhteistyön kehittymistä syvemmälle tasolle.

Henkilökunta

Toimiva kommunikaatio on kasvatust kumppanuuden perusedellytyksiä. Kommunikaation laatuun vaikuttaa oleellisesti kasvattajien kommunikaatiotaidot, ja niissä on tulosten mukaan parannettavaa käytännön tasolla. Lapsen ja perheen vastaanottaminen päiväkotiin saapuessa on erityisen tärkeää ja vanhemmat odottivatkin hoitohenkilökunnan asianmukaista tervehdystä päiväkotiin tullessa. Vanhemmat kokivat tärkeäksi tietää ketkä heidän lapsia hoitaa päivän mittaan ja kokivat siksi tärkeäksi tuntea päiväkodin henkilökuntaa. Etenkin ilta- ja viikonloppuhenkilökunta koettiin vieraammaksi. Vanhemmat toivoivat sijaisten ja uusien ihmisten asianmukaista esittäytymistä sekä henkilökunnan nimilappujen käyttöä.

Luottamus päiväkodin hoitohenkilökuntaa kohtaan on haastatelluille vanhemmille tärkeää, koska lapset viettävät päiväkodissa suuren osan päivästään. Oman ryhmän aikuinen koettiin erityisen tärkeäksi. Vanhemmat toivoivat, että oman ryhmän aikuiset jakaantuisivat niin aamu- kuin iltavuoroihin. He kokivat luotettavammaksi, kun paikalla oli ainakin yksi lapselle tutumpi ja lapsen asioista tietoinen aikuinen. Henkilökunnan jakaantumista eri vuoroihin perusteltiin myös siitä syystä, että vanhemmat kokivat saavansa paremmin tietoa lapsensa päivästä oman ryhmän aikuiselta. Voidaankin päätellä, että vanhemmat kokivat luottavansa enemmän sellaiseen kasvattajaan, joka pystyy antamaan tietoa heidän lapsensa hoitajaksosta. Vanhemmat arvostivat henkilökunnassa aitoa kiinnostusta ja välittämistä, joka välittyi heidän työotteestaan. Henkilökuntaa pidettiin sitoutuneena työhönsä ja heidän kasvatukselliseen ammattitaitoon luotettiin. Haastateltavat vanhemmat kokivat henkilökunnan reagoivan heidän esiin tuomiinsa asioihin pääosin asiallisesti, mutta kuitenkin palautteen anto aiheellisestakin asioista henkilökunnalle oli paikoin vaikeata.

Haastateltavat kokivat, että tutummalle henkilökunnalle oli helpompi jutella etenkin arkaluontoisemmista asioista. Vanhemmat kokivat kumppanuuden henkilökohtaisesti johon liitettiin myös vanhemman ja kasvattajan väliset henkilökemiat. Hankalaksi koettiin se, että vanhemmat eivät kohdanneet samoja työntekijöitä säännöllisesti. Vanhemmat kokivat neuvottomuutta miten jatkaa asiasta keskustelemista jonkun toisen henkilökunnan jäsenen kanssa käytyään asiaa ensin läpi jo toisen työntekijän kanssa. Asiaa varjosti se, että vanhemmat eivät usein tienneet, koska tapaisivat henkilökunnan samaa aikuista seuraavaa kertaa. Sosiaalinen ympäristö vuoropäivähoidossa luo kasvattajien ja lasten vaihtelevien työ- ja hoitoaikojen vuoksi erityishaasteen ja sitä voitaisiin parantaa esimerkiksi tiedottamalla henkilökunnan työvuoroista.

Luottamus, kunnioitus, dialogi ja kuulluksi tuleminen

Kumppanuusajattelu pohjautuu käsitykselle, että sekä vanhemmilla että varhaiskasvatuksen ammattilaisilla on olennaista tietoa lapsesta. Kumppanuus perustuu molemminpuoliseen kunnioitukseen ja siihen, että vanhemmilla ja ammattilaisilla on yhteisiä tavoitteita lapsen kasvatuksessa. (Karila 2006: 93.) Vanhempien mielestä kasvatuskumppanuuden molemmat osapuolet kunnioittavat toisiaan ja ilmapiiri päiväkodissa koetaan myönteiseksi. Hyvä perusta aidolle kasvatuskumppanuudelle on siis olemassa, sillä ilman kunnioitusta ja sallivaa ilmapiiriä kumppanuus ei voi kehittyä ja syventyä.

Vanhemmat arvostavat varhaiskasvattajien näkemyksiä ja kokevat saavansa heiltä sellaista tietoa lasten toimimisesta päiväkotiympäristössä, mitä eivät muualta saa. Vanhemmat kokivat, että he pystyvät ottamaan päiväkodissa puheeksi vaikeatkin asiat, jos sellaisia ilmenee. Vaikuttaa, että päiväkodissa on luotu hyvä ilmapiiri asioiden puheeksi ottamiselle.

Kaskelan ja Kekkonen (2006) kuvaavat kumppanuuden periaatteet nousivat esiin myös tässä tutkimuksessa. Kasvatuskumppanuuteen liitettiin olennaisina elementteinä luottamus ja kunnioitus sekä vanhempien ensisijaisen kasvatust vastuun ja oman lapsensa tuntemus. Vanhemmat olivat yleisesti sitä mieltä, että he itse ja päiväkodin henkilökunta osallistuvat yhteistyöhön. Vastavuoroisen luottamuksen rakentuminen vie kuitenkin aikaa. Se vaatii riittävän määrän yhteisiä kohtaamisia, jotta toisen tapa toimia tulee tutuksi ja häneen oppii kokemuksen kautta luottamaan. Päiväkodeissa lapsiryhmät muuttuvat kaiken aikaa. Tällöin perheet ja kasvattajat ovat velvoitettuja uusien kumppanuussuhteiden ja luottamuksen rakentamiseen. (Karila 2006: 101.) Avoin keskustelu koettiin parhaaksi tavaksi auttaa jakamaan arjen hoito- ja kasvatust vastuuta lasta lähellä olevien aikuisten kesken. Haastatellut vanhemmat toivoivat, että hoitohenkilökunta kysyisi heiltä avoimemmin heidän lapsiaan koskevista asioista. Yhteistyötä edistäväksi asiaksi koettiin avoin dialogi puolin ja toisin.

Täydentävä asiantuntijuus ja yhteistyön merkitys

Päivähoidolla on sen sosiaalipalvelu- ja varhaiskasvatustehtävän ohella merkittävä lisäarvo perheen suojaverkon rakentajana, keskustelun herättäjänä perheen kasvatustehtävästä ja sitä kautta perheen hyvinvoinnin tukijana. Käytännön tasolla päivähoidon tehtävänä on järjestää vanhemmuutta ja vanhemmuuden merkityksiä korostavia keskustelutilaisuuksia, antaa perheille tietoa kasvatuksesta ja pienten lasten tarpeista sekä rohkaista vanhempia toimimaan lastensa kasvatuksellisten tarpeiden pohjalta. Päivähoidon näkökulmasta yhteistyö perheiden kanssa on pääasiallisesti ammatillista keskustelua heidän kanssaan. Tällöin pohditaan yhdessä kasvatusta ja tehdään yhteisiä kasvatussopimuksia, jotka sitovat niin kasvattajia päivähoidon arjessa kuin vanhempia kotikasvatuksessa. (Hujala 2004: 89–90.)

Vanhemmat kaipasivat keskustelua hoitohenkilökunnan kanssa niin omista kuin päiväkodin kasvatusk näkemyksistä. Osa vanhemmista toivoi, että kasvatust vastuu ja – tehtävä

määriteltäisiin yhdessä. Päiväkodin asiantuntijuus nähtiin arjessa opastamiseksi. Vanhemmat toivoivat päivähoidon asiantuntijuuden näkyvän käytännön huomiointina ja kommunikaationa. Lapselle tulee antaa aikaa, mutta myös vanhemmat toivovat hoitohenkilökunnalta aikaa itselleen saadakseen neuvoja ja tukea kasvatukseen. Koska vanhempien mielestä henkilökunnan asiantuntijuus ilmenee enemmän henkisellä kuin konkreettisella tasolla, voidaan kysyä, pitäisikö päivähoitossa kiinnittää enemmän huomiota esimerkiksi keskustelutilaisuuksien järjestämiseen tai muihin yhteistyötä konkretisoiviin asioihin.

Päiväkodin henkilökunnan merkittävä rooli kasvattajana ja paikkana lapsen kasvulle tunnustetaan, mutta vanhemmat itse määrittelevät kasvatuksensa perustan. Toimivan yhteistyön merkityksenä koettiin luottamus jättää lapsi hoitoon. Haastatellut vanhemmat kokivat saavansa apua kasvattajuuteensa hoitohenkilökunnalta ja kokivat pystyvänsä puhumaan hoitohenkilökunnan kanssa vaikeammistakin asioista. Vanhempien mielestä päiväkodissa lapsi oppii ennen kaikkea käytöstapoja, hyväksymään erilaisuutta ja toimimaan ryhmässä. Päiväkodissa koettiin lapsen oppivan negatiivisten tunteiden käsittelyä ja lelujen jakamista paremmin kuin kotona.

Osa piti itseään tasavertaisena hoitohenkilökunnan kanssa ja osa taas pitivät roolit tiukasti erillään. Vanhemmat eivät aina usko omiin kykyihinsä kasvattajina, joka voi näkyä kasvatusvastuun louvuttamisena ammattilaisille. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan tulisikin auttaa vanhempia lisäämään omaa uskoaan kasvattajakykyihinsä ja siihen, että he vanhempina ovat lastensa ensisijaisia asiantuntijoita. Tähän viitataan myös perhebarometrissä, jonka mukaan koulu- ja kasvatushenkilöstö kokee, että vanhemmat ovat siirtäneet kasvatusvastuutansa liiaksi ammattikasvattajien harteille. Henkilöstö koki, että vanhemmilla ei enää ollut riittävästi aikaa olla lastensa kanssa. (Seppälä 2000: 23-24.) Myös Parrilan (2002) perhepäivähoidon laatua koskeva tutkimus puoltaa sitä, että myös perhepäivähoitajien mielestä vanhemmilla on vanhemmuus kadoksissa. Vanhempien arkuus kasvattaa lastaan ja heidän uusavuttomuutensa ja välinpitämättömyytensä lasta kohtaan on hoitajien mielestä lisääntynyt. (Parrila 2002: 99-100.)

Vanhempien vaikutusmahdollisuudet ja vaikutushalukkuus

Haastatellut kuvailivat samoja arjen ongelmia kuin Työterveyslaitoksen julkaisemassa Toimivat ja Terveet työajat julkaisussa. Työterveyslaitoksen julkaisussa kuvailtiin

epäsäännöllisen, ilta- ja yötyön ympärillä pyörivän elämänrytmin olevan ristiriidassa perheen ja yhteiskunnan päiväorientoituneen rytmin kanssa. Perheeseen ja muuhun sosiaaliseen elämään liittyvät seikat tulevat selvästi esiin, kun vuorotyöntekijät arvioivat työaikojensa parhaita ja huonoimpia puolia. Joka neljäs vuorotyötä tekevä nimesi perhe-elämän häiriintymisen suurimpana haittana vuorotyölle. Iltatyö koettiin vieroittavan yötyötä enemmän perheerooleista. (Toimivat ja terveet työajat 2000: 30–31.) Vanhemmat kokivat vuorotyön myötä oman arkensa kiireisenä. Lasten hoitojaksoja kuvailtiin pitkinä, jolloin kasvatustavastuu siirtyy yhä enemmän päiväkodin puolelle.

Kasvatustavasteluja ja päivittäistä kuulumisten vaihtoa lukuunottamatta vanhempien osallistuminen toiminnan suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen on lähes olematonta. Vanhemmat kokivat, että heillä ei ollut mahdollisuutta vaikuttaa lastensa päivään päivähoitossa, mutta osa koki, että siihen ei ollut edes tarvetta. Vanhempien aktivoiminen on kuitenkin asia, johon varhaiskasvattajien tulisi kiinnittää aikaisempaa enemmän huomiota. Vanhempien ottaminen paremmin mukaan toimintaan edellyttää henkilökunnan innostavaa asennetta ja aitoa, jatkuvaa vuoropuhelua kasvatustavastaneiden välillä. Toisaalta kaikki vanhemmat eivät edes halua osallistua nykyistä enempää päivähoiton yhteiseen kehittämiseen. Vanhempiä ei tällöin tule painostaa yhteistyöhön. Näissä tapauksissa on ymmärrettävää, että hoitohenkilöstö voi tehdä vain oman osansa yhteistyön toteuttamisessa. Eräs vanhempi sanoi luottavansa hoitajiin niin paljon, että ei halua osallistua yhteistyöhön juuri mitenkään. Heikko sitoutuminen yhteistyöhön voi siis kertoa myös luottamuksesta henkilökuntaa kohtaan, mutta ilman toisen osapuolen sitoutumista kasvatustavastaneisuus jää toteutumatta.

Toimiva ja molempia osapuolia palveleva kasvatustavastaneisuus vaatii molempien osapuolien sitoutumista yhteiseen kasvatustavastaneeseen. Vanhemmilla on lapsensa ensisijainen kasvatustavastaneus ja -oikeus sekä he tuntevat lapsensa parhaiten. Henkilöstöllä on ammatillinen tieto, osaaminen ja vastuu kasvatustavastaneisuuden ja tasavertaisen yhteistyön edellytysten luomisesta. Vanhemmista osa oli mielestään hyvin sitoutunut yhteistyöhön, osa ei. Kasvatustavastaneuutta edesauttaviksi tekijöiksi koettiin yhteiset keskustelutilaisuudet ja päivittäiset kohtaamiset. Oman sitoutumisensa vanhemmat näkivät hyvänä tai kohtalaisena. Osa vanhemmista koki kaipaavansa enemmän vanhemmille suunnattua toimintaa päiväkodissa. Vanhempain illat ja yhteiset juhlat koettiin tärkeimpinä päiväkodin yhteisinä toimina ja ne myös koettiin hyvinä areenoina tutustua muihin vanhempiin.

Vanhempien näkökulmia vuoropäivähoidosta

Vanhemmat kokevat oman tehtävänsä vaativana erityisesti suhteessa kodin ja työelämän vaatimusten paineissa (Jokimies - Kronqvist 2008: 15). Päivähoidon kasvattajat näkevät perheet työelämän puristuksissa, jonka myötä kiire ja paine näkyy myös lasten hyvinvoinnissa. Lapsuuden olosuhteilla ja vanhemmuuden toetutumisella on tärkeä merkitys sekä lasten että perheen hyvinvoinninylläpitäjänä. Tämän vuoksi perheen hyvinvointiin panostaminen on noussut entistä merkityksellisemmäksi päivähoidossa. (Hujala 2004: 89–90.) Ympäri vuorokautisen päiväkodin toiminta koettiin joustavaksi ja asiakaslähtöiseksi. Perheiden elämäntilanteita ymmärrettiin ja joustettiin heidän omien työvaatimustensa mukaan. Henkilökunnalla koettiin olevan valmius pysähtyä toivottamaan lapsi tervetulleeksi päiväkotiin ja hyvästellä lapsi asianmukaisesti. Vanhemmat kokivat hyväksi tuoda lapsensa milloin vain hoitoon. Jokainen haastateltu vanhempi kertoi lapsensa tulevan mielellään päiväkotiin.

Haastatellut vanhemmat kertoivat myös, että hoitohenkilökunta, joka hoitaa lasta ympäri vuorokauden ja paikoin myös pitkiä hoitajaksoja pääsee lähemmäs lasta. Ihanteellisiksi hetkiksi kuvattiin ne hetket, kun paikalla on vain kourallinen lapsia, jolloin aikuisella on antaa aikaa lapselle. Myös lasten pitkät hoitajaksot koettiin lisäävän hoitohenkilökunnan ja lasten välisen suhteen syvyyttä, minkä vanhemmat kokivat luottamuksen lisääntymisenä.

9 POHDINTA

Tutkimustehtävänäni oli selvittää millaisia kokemuksia ja näkemyksiä ympäri vuorokautisessa päiväkodissa olevien lasten vanhemmilla on kasvatuskumppanuudesta ja sen laadusta vuoropäivähoidossa. Haastateltavat olivat pääasiassa tyytyväisiä päiväkodin kanssa tehtävän yhteistyön toteutumiseen ja kumppanuutta ohjaavat periaatteet toteutuivat haastateltavien mielestä vuorohoidonyksikössä hyvin tai kohtalaisesti. Monet vanhemmista mainitsevat henkilökunnan tukevan yhteistyötä useilla kasvatuskumppanuuteen liittyvillä käytännön toimilla kuten kuulevalla ja kunnioittavalla kumppanuudella. Tulokset osoittivat, että vanhemmat kunnioittavat päivähoidon osaamista niin kasvatuksellisissa kuin virikkeitäkin luovissa asioissa. He tuntevat olevansa tasa-vertaisia päivähoidon henkilöstön kanssa ja tulevansa kuulluiksi heidän lastaan koskevista asioista. Hoitoaikojen pituudesta ja vanhempien työolosuhteista johtuen yhteis-

työlle voidaan ja tuleekin asettaa myös tavallista suurempia tavoitteita. Siksi lapsen ja vanhempien tunteminen ja yhteistyön merkitys varhaiskasvatuksen toteuttamisessa korostuu vuorohoidossa.

Toisena tutkimuskysymyksenä oli selvittää, minkälaisia erityispiirteitä kasvatuskumppanuuteen liittyy, kun toimintaympäristönä on ympärivuorokautinen päiväkoti. Erityisenä haasteena vuoropäivähoidossa koettiin vaihtelevien työvuorojen ja lasten pitkien hoitovuorojen takia henkilöstön keskinäisen tiedonkulun toimivuus sekä hoitohenkilöstön ja vanhempien välinen tiedonvaihto lapsen hoitojaksosta. Tiedottaminen ja tiedonkulku ovatkin vuoropäivähoidossa iso haaste. Tiedottamista tapahtuu sekä perheeltä päivähoitoon että päivähoidosta perheelle päin. Henkilöstön tehtävänä on tiedottaa vanhemmille lapsen päivän kulusta. Ilmoitustaulut ja tiedotteet ovat tärkeitä tiedonvälittäjiä.

Kumppanuuden kannalta tärkeiksi tekijöiksi vanhemmat liittivät muun muassa luottamuksen, kunnioituksen ja tiedonkulun kumppanien välillä. Vanhemmat kokivat päivähoiton aloituksen ja päivittäiset kohtaamiset kumppanuuden synnyn kannalta tärkeimpinä tekijöinä. Aineiston pohjalta nousi myös kumppanuutta heikentäviä tekijöitä. Niitä ovat vanhempien ja henkilökunnan kiire, tiedottamisen estyminen, työntekijöiden ja vanhempien epäsäännöllinen kohtaaminen sekä työntekijöiden vaihtuvuus. Olennaiseksi vanhemmat kokivat kumppanuusuhteessa keskinäisen luottamuksen ja kunnioituksen, joka saavutetaan vain useiden kohtaamisten avulla. Vanhemmat toivoivat myös henkilöstön valmiuksia kertoa lapsen päivästä myös silloin, kun oman ryhmän aikuinen ei ole paikalla tai kun vuoro on vaihtunut. Kasvatuskumppanuudelta toivottiin avoimuutta, rehellisyyttä ja joustavuutta puolin ja toisin.

Vuorohoitoyksikössä on panostettava tiedonkulun ja vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön kehittämiseen. Tällä hetkellä vuorohoidon kehittäminen tuntuu monissa kunnissa olevan vielä määrällistä kehittämistä, koska vuorohoitopaikoista on pulaa. Määrällisestä kehittämisestä tulisi päästä enemmän laadulliseen kehittämiseen, sillä vuorohoito on jatkuvasti kasvava päivähoiton muoto. Laadullista kehittämistä edesauttaisi vuorohoidon liittäminen yhdeksi oleelliseksi osaksi varhaiskasvatustutkimusta, sen ominaispiirteiden tuntemista ja tiedostamista sekä henkilöstön kouluttamista ja perehdyttämistä edellä mainituista lähtökohdista käsin.

Lapsen ja vanhempien tunteminen ja yhteistyön merkitys varhaiskasvatuksen toteuttamisessa korostuu vuorohoidossa. Hoitoaikojen pituudesta ja vanhempien työolosuhteista johtuen yhteistyölle voidaan asettaa myös tavallista suurempia tavoitteita. Myös tiloilta ja toiminnalta edellytetään vuoropäivähoidossa monipuolisuutta. Tilojen pitäisi tarjota kodinomaisuutta, rauhallisuutta ja mahdollisuutta myös vilkkaampaan päivätoimintaan. Vuorohoidossa yhteistyö vanhempien kanssa on erityisen tärkeää, jotta luottamuksellinen suhde syntyy ja myös lapsi kokee hoitajaksonsa turvallisina.

Vuoropäivähoidossa tulisikin pysähtyä pohtimaan toimivia käytänteitä juuri vuorotyön omiin rakenteisiin sopiviksi. Toimiva kasvatuskumppanuus vaatii perheiden lisäksi sitoutuneisuutta päivähoidon henkilökunnalta ja heidän halua lähteä kehittämään toimivia yhteistyörakenteita. Vuorotyössä toimivan yhteistyökulttuurin luominen vaatii työtiimiltä sitoutuneisuutta toimia yhteisesti sovittujen linjojen mukaisesti ja ammatillista kumppanuutta tiimin jäsenten kesken. Vuorotyössä omalta työtiimiltä vaaditaan luottamusta ja toimivia yhteistyökäytäntöjä esimerkiksi tiedottaa yhteisistä asioista ilman säännöllisiä kohtaamisia.

Haastatellut vanhemmat olivat pieni joukko koko päiväkodin asiakkaista. Vastauksissa tuli tietyin paikoin yhtäläisyyksiä, joten voidaan olettaa, että jo tämä joukko on antanut osittain luotettavan otoksen tämän päiväkodin vanhempien ajatuksista yhteistyöstään päiväkodin henkilökunnan kanssa. Osa haastatteluista oli syvällisiä, joka viittaa siihen, että jos olisin jatkanut haastatteluista, uutta informaatiota olisi vielä noussut haastatteluiden ainutlaatuisuuden takia. En kuitenkaan usko, että se saamani tieto olisi tuonut tutkimuksellisesti merkittävää lisäinformaatioita, koska sain haastatteluaineistosta vastauksen tutkimusongelmiini.

Kasvatuskumppanuuden eri osa-alueet liittyvät kiinteästi toisiinsa. Luottamusta on vaikea rakentaa ilman kuulluksi tulemisen kokemusta ja kunnioitusta. Avoin keskustelu puolestaan synnyttää tunnetta tasa-arvoisesta kumppanuussuhteesta. Kumppanuuden osa-alueita ei voi erottaa toisistaan, vaan ne muodostavat yhdessä kasvatuskumppanuuden kokonaisuuden. Siksi en myöskään tässä opinnäytetyössä voi eroitella selkeästi kumppanuussuhteeseen kuuluvia toimivia osa-alueita toimimattomista. Voin ainoastaan eritellä piirteitä, jotka joko heikentävät tai vahvistavat kumppanuussuhdetta.

Opinnäytetyössäni tarkastelen haastateltujen kokemuksia ja mielipiteitä yhteistyöstä päiväkodin hoitohenkilökunnan kanssa. Tulos osiossa on löydettävissä keskenään ristiriidassa olevia tuloksia. Vanhemmat ovat tyytyväisiä päiväkodin kanssa tehtävään yhteistyöhön, mutta haastatteluaineistosta on tunnistettavissa selkeitä toimivan yhteistyön puutteita. Tämä voi johtua siitä, että vanhemmat eivät tiedä, mitä toimivaan yhteistyöhön päiväkodin henkilökunnan kanssa kuuluu ja mitä siltä tulisi odottaa.

Haastatelluilla vanhemmilla oli myös selvästi keskenään ristiriitaisia kokemuksia yhteistyöstään päiväkodin kanssa. Osa vanhemmista oli tyytyväisiä siihen informaatioon mitä sai lapsensa hoitajaksosta. Osa taas koki, että ei juuri koskaan saanut tyydyttävää informaatiota. Tämä voi johtua vanhempien eri vaatimuksista kuinka yksityiskohdaisesta he haluavat tietää lapsensa hoitajaksosta. Ero voi johtua myös siitä, että haastateltavina oli eri ryhmien lapsien vanhempia, jolloin myös ryhmien keskinäisessä tiedon- ja informaationkulun kulkemisessa voi olla eroja.

Yhtenä huomiona opinnäytetyössäni on, että haastateltavien vanhempien lapset ovat kaikki jo yli 3 – vuotiaita, jolloin voidaan olettaa, että lapset osaavat jo itse kertoa jotain päiväkotia päivästänsä. Tämä ei kuitenkaan korvaa päiväkodin henkilökunnalta tulevaa informaatioita. Mutta oletettavaa on, jos haastateltavana olisi ollut pienten ryhmän lapsien vanhempia, hoitohenkilökunnan vastuu lapsen hoitopäivän informoinnista olisi vielä tärkeämpää. Mitä pienemmistä lapsista on kyse, sitä nopeampaa on kasvu ja kehitys. Päivähoidon kasvattajilla on vastuu ja velvollisuus kertoa vanhemmille myös lapsen kasvun kannalta merkittävistä tapahtumista esimerkiksi ensimmäisistä askeleista tai uusista lapsen oppimista sanoista, jos he eivät vanhempana niitä itse pääse todistamaan.

Vanhemmat kokivat myös henkilökunnan vuorovaikutustaidot hyväksi. Haastattelumateriaalista tuli kuitenkin esille tuloksia, joiden mukaan vuorovaikutustaidoissa on vielä kehitettävää. Aineistosta nousi muun muassa esiin, että vanhemmat eivät saaneet aina asiallista tervehdystä tullessaan päiväkotiin ja heidän esittämänsä palautteeseensa ei oltu vastattu ammattitaitoisesti. Syynä voi olla, että vanhemmat eivät osanneet yhdistää näitä kokemuksiaan henkilökunnan vuorovaikutusosaamiseen, kun heiltä haastattelussa kysyttiin henkilökunnan vuorovaikutustaitojen laadusta. Vasta haastattelumateriaalin tuomat kokemukset ja kertomukset arjen yhteistyöstä toivat esiin selkeitä vuorovaikutuksen puutteita.

Vanhemmat nähdään asiakkaina, joiden näkökulmat ohjaavat heidän päivähoitovalintojaan, sekä päivähoiton laatua tarkasteltaessa keskeisenä laatua määrittävänä osapuolena. Vanhempien päivähoitonäkemyksien tutkimisessa on havaittu kuitenkin tiettyjä ongelmia. Vanhemmat ovat olleet tyytyväisiä lastensa päivähoitoon sekä hyvä- että huonolaatuissa päiväkodeissa. Hyvälaatuisissa päiväkodeissa olevien lasten vanhempien havaittiin olevan jopa hieman kriittisempää päivähoitoa kohtaan kuin huonolaatuisten päiväkotien vanhempien. Vanhempien laatuvaatimukset ovat melkein kokonaan sidoksissa heidän kokemuksiinsa päivähoitosta. Tällöin mikäli vanhemmilla ei ole tietoa tai kokemusta laadukkaammasta päivähoitosta, he eivät sitä myöskään osaa vaatia. Laadun arviointiin vaikuttaa myös selkeästi se, minkälaista hoitoa ja kasvatusta vanhemmat itse katsovat tarjoavansa lapselleen. Tämän mukaisesti he asettavat odotuksensa myös yleiselle varhaiskasvatukselle. (Hujala ym. 1999a: 162–165.) Ohessa katkelma haastattelusta, joka kuvaa edellä mainittua tilannetta.

Mul ei tietenkään oo mitään muuta kokemusta, et en nyt sillee osaa sanoa, et vähän paha nyt sitäkin sit verrata kuin ei ole kokemusta sit muusta. Tai ei ole vertailukohtaa sitte mihinkään. Ehkä ihmiset ei näe miten vois olla paremmin. Musta itestäkin tuntu, et oli kauheen vaikea sanoa mikä vois olla paremmin, vaik tietenkin ongelmia saattaa ollakkin, mut ne vaan on ja ne sit vaan ratkastaan kun ne tulee ilmi. Paljon aikuisia ja kaikki pyörii keskenensä, kuka missä milloinkin, et voihan se olla, et mistä mä tiedän. (Eija.)

Opinnäytetyössäni pyrin kuuntelemaan aineistosta esiin nousseita vanhempien kokemuksia, näkemyksiä ja mielipiteitä sellaisenaan kun vanhemmat ne esittivät. Täydellistä aineistolähtöisyyttä en usko saavuttaneeni, koska tulosten esittelyssä on usein läsnä myös tutkimuksen tekijän oma mielipide siitä mitkä asiat hän päättää nostaa aineistosta esiin. Pyrin kuuntelemaan aineistoa sellaisenaan, mutta en voi kiistää tulkinnan mahdollisuutta.

Työskentelyni samassa päiväkodissa, jossa tein opinnäytetyöni antoi minulle mahdollisuuden havainnoida kasvatuskumppanuutta vuoropäivähoidon arjessa. Hyödynsin omia havainnoitajani rakentaessani haastattelurunkoa ja valitessani teoriaa. Tiivis yhteistyö päiväkodin kanssa on myös etu opinnäytetyöni tuloksien hyödyntämisen kannalta työelämässä. Vantaan kaupunki on määritellyt hyvinvointityön perustan varhaiskasvatuksessa, jonka yksi olennainen osa-alue on kasvatuskumppanuus. Hyvinvointityötä toteutetaan toimintayksikössä niin kasvattajatiimien, esiopetuksen oppilashuollon kuin koko toimintayksikön osalta. Esittelen opinnäytetyöni keskeiset tulokset työyhteisön

edustuksellisessa tiimissä, jota kautta tuloksia voidaan hyödyntää toteutettaessa ja suunniteltaessa kasvatuskumppanuutta työyksikössä. Osana työyhteisöä minulla on myös otolliset mahdollisuudet lähteä viemään kasvatuskumppanuutta eteenpäin toimivammalle tasolle työyhteisössä. Opinnäytetyöni tuloksia voidaan hyödyntää myös muualla varhaiskasvatuksessa erityisesti vuoropäiväkodeissa.

Tämän opinnäytetyön toteuttaminen vahvisti mielipidettäni asiakkaiden kuulemisen tärkeydestä. Opinnäytetyöhön liitetty ennako-oletukseni täyttyi. Kasvatuskumppanuu-
dessa on erityistä huomioitavaa, kun ympäristönä on vuoropäiväkoti. Työssäni yllätyin haastateltujen vanhempien yleisestä tyytyväisyydestä päiväkodin kanssa tehtävään yhteistyöhön, vaikka selkeitä puutteita oli havaittavissa. Opinnäytetyön tekeminen oli prosessi. Opin tarkastelemaan vanhempien kokemuksia ja mielipiteitä yhteistyöstä päiväkodin henkilökunnan kanssa sellaisenaan kuin ne ovat. Työstäni opin, että vanhempien mielipide ja kokemukset heidän kanssa tehtävästä yhteistyöstä riippuu muustakin kuin teoriassani kuvatuista yhteistyön elementeistä. Ne ovat tiiviisti yhteydessä heidän henkilökohtaisiin kokemuksiinsa ja yleiseen viihtyvyyteensä päiväkodissä. Ennen kaikkea tärkeimmäksi koettiin luottamus siihen, että lapsilla on hyvä ja luotettava hoitopaikka.

LÄHTEET

- Gillham, Bill 2000: The research interview. London: Continuum.
- Eskola, Jari - Suoranta, Juha 1998: Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Honkalampi, Tarja - Koskinen, Marja-Kaarina - Leppälampi, Oili 2007: Silmät selässäkin. Tehyn päivähoitoselvitys. Tehyn julkaisusarja B: Selvityksiä 5/2006. Multiprint Oy. Verkkodokumentti. <http://www.slal.fi/doc/Julkaisu_207706_Silmat_selassakin.pdf>. Luettu 1.4.2010.
- Hujala, Eeva - Parrila, Sanna - Lindberg, Päivi 1999: Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa. Toinen painos. Oulu: Oulun yliopistopaino.
- Hujala, Eeva 2004: Arviointia perhelähtöisyyden toteutumisesta päivähoitossa. Arvioidaan yhdessä 2004. Tampere: Tammer - paino Oy.
- Jokimies, Jaana – Kronqvist, Eeva- Liisa 2008: Vanhemmat varhaiskasvatuksen laadun arvioijina. Tuloksia Vaikuta vanhempi – selvityksestä. Raportteja 22/2008. Helsinki: Valopaino Oy. Verkkodokumentti. <<http://www.stakes.fi/verkkojulkaisut/raportit/R22 - 2008 - VERKKO.pdf>>. Luettu 3.4.2010.
- Kaskela, Marja – Kekkonen, Marjatta 2006: Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta : opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus. Oppaita 63. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy
- Karila, Kirsti 2006: Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa Kasvatusvuorovaikutus, 91 – 108. Alasuutari, Maarit - Hännikäinen, Maritta - Karila, Kirsti - Nummenmaa, Anna Raija - Rasku-Puttonen, Helena (toim.) Tampere: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kekkonen, Marjatta 2010: Kasvatuskumppanuus – kuljetaan rinnakkain. Kutsu vanhemmille, kehityshaaste kasvatusyhteisöille. Erikoisuunnittelija, kasvatuskumppanuuskouluttaja. Vantaan kaupungin varhaiskasvatus koulutus: Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa. Vantaa. Luento 27.10.2010.
- Laki lasten päivähoitosta 36/1973. Annettu Helsingissä 1973.
- Laki lasten päivähoitosta 304 /1983. Annettu Helsingissä 1983.
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000. Annettu Helsingissä 2000.
- Lasten päivähoiton tilannekatsaus 2006. Syyskuu 2005. Sosiaali - ja terveysministeriön julkaisuja 16. Helsinki: 2006.
- Lehto, Anna-Maija – Sutela, Hanna 2008: Työolojen kolme vuosikymmentä. Työolotutkimuksen tuloksia 1977–2008. Helsinki: Tilastokeskus.
- Mason, Jennifer 2002: Qualitative interviewing: asking, listening and interpreting. Teoksessa Ruusu vuori, Johanna – Tiittula, Liisa (toim.), Haastattelu, tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Vastapaino, Jyväskylä.

- Parrila, Sanna 2002: Perhepäivähoito osana Suomalaista päivähoitojärjestelmää. Näkökulmia perhepäivähoidon laatuun ja sen kehittämiseen. Oulun yliopisto. Oulu. Verkkodokumentti. <<http://herkules oulu.fi/isbn9514268741/isbn9514268741.pdf>> Luettu 15.7.2010.
- Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallista linjauksista 2002. Sosiaali - ja terveysministeriön julkaisuja 9. Helsinki. Verkkodokumentti <<http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/varhais2/kasvatus.pdf>>. Luettu 14.3.2010.
- Sarajärvi, Anneli – Tuomi, Jouni 2002: Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki:Tammi.
- Seppälä, Nina 2000: Yhteispelillä lapsen parhaaksi. Vanhempien ja ammattikasvattajien näkemyksiä lasten kasvatuksesta. Perhebarometro 2000. Väestöliitto: Väestötutkimuslaitos E 9/2000.
- Sosiaali - ja terveysministeriön julkaisuja 9. Helsinki. Verkkodokumentti <<http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/varhais2/kasvatus.pdf>>. Luettu 14.3.2010.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Stakes, sosiaali - ja terveysalan tutkimus - ja kehittämiskeskus. Toinen painos. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Varhaiskasvatustyöryhmän muistio 1999. Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmänmuistio 4. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki.
- Varttua – Varhaiskasvatuksen verkkopalvelu. Verkkodokumentti. <<http://varttua.stakes.fi/FI/Varhaiskasvatuspalvelut/paivahoito/vuorohoito/vuorohoito.htm>> Luettu 8.10.2009.
- Toimivat ja terveet työajat 2000. Härmä, Mikko (toim.). Työterveyslaitos. Sosiaali - ja terveysministeriö. Helsinki: Miktos 2000.

SAATEKIRJE HAASTATTELUUN

Hei päiväkodin vanhempi,

olen valmistuva lastentarhanopettaja Heidi Forsman, Metropolian Ammatikorkeakoulun loppuvaiheen opiskelija. Teen opinnäytetyöni tänne päiväkotiin ja aiheenani on perheiden ja päivähoidon välinen yhteistyö, kun kyseessä on vuoropäivähoito. Työn tarkoituksena on tutkia perheen ja päivähoiton välistä yhteistyötä vuoropäivähoidossa sekä sen mahdollisia kehittämistarpeita.

Toivoisin, että voisin haastatella teitä aiheeseen liittyen. Haastatteluun olisi hyvä varata noin tunti ja se voi tapahtua päiväkodin tiloissa, jonka ajan lapset voivat olla hoidossa. Työskentelen itse tässä päiväkodissa lastentarhanopettajana pienten ryhmässä. Haastatteluajat voidaan sopia teidän aika-
taulujen mukaisesti. Haastattelut ovat luottamuksellisia ja tulevat vain tutkimuskäyttöön. Opinnäytetyöstä ei voi tunnistaa yksittäisen haastateltavan vastauksia. Haastattelu nauhoitetaan tutkimussyistä.

Toivon teiltä yhteistyötä ja hetkeä ajastanne, jotta voisimme kehittää toimintaamme täällä päiväkodissa niin työntekijöiden kuin erityisesti teidän vanhempien näkökulma huomioiden!

Ehdotettuja haastattelu aikoja:

Parhain terveisin Heidi Forsman

HAASTATTELURUNKO

(muista laittaa seuraaville sivuille yläviite liite2)

TAUSTATIEDOT HAASTATELTAVILTA VANHEMMILTA

- perheen rakenne
- lasten iät
- kuinka pitkään päivähoidon asiakkaita
- kauan olleet kyseisessä päiväkodissa
- onko lapsilla ollut edellisiä hoitopaikkoja
- missä päiväkotiryhmässä lapset ovat
- kuinka monta hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskustelua vanhempi on käynyt edellisen vuoden aikana
- kuinka monta hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskustelua vanhempi on kaikkiaan käynyt (jos perheen mahdolliset muut lapset ovat myös olleet/ovat päiväkodissa)

1. YHTEISTYÖ KÄYTÄNNÖSSÄ

- a) Kuulumiset
 - Kuinka usein juttelet henkilökunnan kanssa lapsesi päiväkotipäivästä? Kenen aloitteesta?
 - Kerrotaanko lapsesi päivän kuulumisista mielestäsi tarpeeksi? Päiväkodissa on useita hoitajia eri kellonaikoihin, koetko sen haastavaksi?
 - Onko päiväkodin henkilökunnalla riittävästi aikaa tai tietoa kertoa lapsesi päivästä?
 - Ilmeneekö hoitopäivän jälkeen sellaista tietoa, mikä olisi ollut kivä aiemmin tietää?
 - Ja mitä keinoja on vaihtaa kuulumisia lapsen hoitopäivästä? Onko tiedonkulku hyvää päiväkodin ja kodin välillä?
- b) Lasten hoitajat
 - Tiedätkö ketä lastasi on hoitanut päivänmittaan?
 - Tunnetko lapsesi hoitajat? Tiedätkö kenelle informoit lastasi koskevista asioista?
 - Minkälainen asenne hoitajilla on mielestäsi kasvattaa lastasi?
 - Otetaako lapsesi hyvin vastaan hoitajakson alussa?
 - Onko yhteistyö päiväkodin hoitajien kanssa sujunut hyvin? Onko yhteistyötä hankaloittavia tekijöitä? Hankaloittaako vuorotyö mielestäsi yhteistyötä?
- c) Tiedotus
 - Toimiiko mielestäsi tiedottaminen lapsesi päiväkodissa?
 - Onko tullut tilanteita jolloin tunnet ettet ole saanut riittävästi tietoa lapsesi hoitajaksesta?
 - Tiedotetaanko teille tarpeeksi päivähoidon toiminnoista ja tapahtumista? Päiväkodin omista tai kunnallisista asioista?
 - Millaisista asioista kaipaisit enemmän tietoa?
- d) Yhteistyö
 - Mitä muotoja yhteistyöhön päiväkodin kanssa kuuluu? Onko riittävästi?
 - Miten päiväkodin henkilökunta on mielestäsi sitoutunut yhteistyöhön?
 - Otetaanko teidät hyvin vastaan haku- ja tuontitilanteissa?

- Miten itse olet sitoutunut yhteistyöhön?
- Mikä on mielestäsi yhteistyön merkitys?
- Onko yhteistyölle ollut tarpeeksi aikaa?
- Tuntuuko, että päiväkotit huomioi tarpeeksi perheen yksilöllisiä tarpeita?
- Kuinka lapsesi hoitajat päiväkodissa kokemuksesi mukaan huomioivat toiminnassa juuri sinun lapsesi tarpeet ja ominaispiirteet?
- Oletteko olleet tyytyväisiä yhteistyöhön päiväkodin kanssa?

e) Kasvatusperiaatteet

- Tiedätkö, minkä kasvatusperiaatteiden mukaan lastasi kasvatetaan päiväkodissa? Jos et olisiko tärkeää tietää?
- Onko sinulla ja päiväkodilla yhteisymmärrys yhteisistä kasvatustavoitteista?
- Tuntuuko, että kotona ja päiväkodissa lasta kasvatetaan samojen periaatteiden mukaisesti? Onko hoitohenkilökunta keskustellut kanssasi näistä periaatteista?

2. TÄYDENTÄVÄ ASIANTUNTIJUUS

a) kasvatusvastuu

- Miten mielestäsi kasvatusvastuu jakautuu vanhempien ja henkilökunnan kesken? Tunnetko, että teette yhdessä kasvatustyötä lastenne parhaaksi?
- Tukeeko päiväkodin henkilökunta perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä?
- Saatko tarvittaessa tukea kasvattajuuteen?
- Millä tavoin / miten he voisivat tukea paremmin?

b) asiantuntijuus

- Miten päivähoidon asiantuntijuus ilmeni päivähoidon aloituksessa?
- Miten päivähoidon aloitus sujui? Tuettiinko aloituksessa?
- Miten toivot päivähoidon asiantuntijuuden näkyvän päiväkodissa?
- Koetko olevasi tasavertainen päivähoidon henkilökunnan kanssa?
- Miten koet kasvatusvastuun jakautuvan vanhempien ja päiväkodin välillä?
- Millainen rooli mielestäsi päiväkodin työntekijöillä on lapsesi kasvatuksessa suhteessa omaasi? Missä suhteessa sama/eri?
- Onko mielestäsi lapsen hoidossa, kasvatuksessa ja opetuksessa asioita, joiden hoitamisessa kodilla on päävastuu? Entä asioita, joista päiväkodilla on päävastuu?
- Oletteko hoito - ja kasvatussuunnitelmakeskusteluissa keskustelleet näistä vastuista lapsesi hoitajien kanssa?

3. KUULLUKSI TULEMINEN

a) Kuulluksi tuleminen

- Kuunnellaanko mielipiteitäsi lastasi koskevissa asioissa?
- Tuntuuko, että mielipiteistäsi ollaan kiinnostuneita?
- Kuunteleeko lapsesi hoitaja mielestäsi, mitä sinulla on sanottavaa? Miten hän mielestäsi suhtautuu/reagoi kertomaasi?

b) Vanhemman asiantuntijuuden huomioiminen

- Kerrotko lapsesi hoitajalle omia näkemyksiäsi ja kokemuksiasi lapsesi kasvatukseen liittyen? Miten kertomaasi reagoidaan?

- Kuinka yhteneväisiä näkemyksenne lasta koskevista asioista mielestäsi olivat?
- Kuinka hoitajat yleensä suhtautuvat sinun asiantuntijuuteesi lapsesi suhteen?

c) Kasvuympäristöjen yhteistyön merkitys

- Kuinka hyvin lapsesi päiväkotiryhmän kasvattajat ovat mielestäsi tietoisia siitä, kuinka lapsesi kotona käyttäytyy ja muutoinkin lapsesi kotioloista?
- Koetko lapsesi kasvun ja kehityksen kannalta merkitykselliseksi, että lapsesi päiväkotiryhmän hoitajat tietävät kuinka lapsesi kotona käyttäytyy ja muutenkin kuinka teillä kotona sujuu? Miksi?
- Onko päiväkodissa tehty yhteisiä kasvatussopimuksia lastasi koskevissa asioissa kanssanne?

d) Toiminta päiväkodissa

- Kuinka hyvin uskot tietäväsi mitä lapsesi päiväkodissa tehdään? Tiedätkö mielestäsi päiväkodin toiminnasta riittävästi? Jos et, niin kuinka tietämystä mielestäsi voisi lisätä?
- Koetko tärkeäksi tietää mitä lapsen päiväkodissa tapahtuu? Miksi? Mitä asioita koet tärkeeksi tietää lapsesi päivästä?

4. VAIKUTTAMINEN

a) Päivähoitoon vaikuttaminen

- Osallistutko päiväkodin toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin? Miten / miksi et? Oletko kiinnostunut vaikuttamaan päiväkodin arkeen?
- Onko päivähoito kysynyt toiveitasi yhteistyömuotoihin (esim. vanhempainillat, yhteiset juhlat)? Onko sinulla mahdollisuus vaikuttaa yhteistyöhön kuten vanhempainiltojen sisältöön? Miten voit vaikuttaa?
- Onko mielestäsi päivähoidossa tarpeeksi toimintaa, johon vanhemmat voivat osallistua? Millaista toimintaa toivoisit lisää?
- Kaipaatko enemmän yhteistoimintaa päivähoidon toisten vanhempien kanssa? Millaista?

b) Vaikuttaminen päivään

- Pystytkö vaikuttamaan lapsesi päivähoitopäivään?
- Päivähoidon sisältöihin?
- Kuinka lapsesi hoitajat päiväkodissa kokemuksesi mukaan huomioivat toiminnassa juuri sinun lapsesi tarpeet ja ominaispiirteet?

5. LUOTTAMUS JA KUNNIOITUS

a) Henkilökunnan kommunikaatiotavat

- Tunnetko voitasi kertoa kenelle tahansa henkilökunnasta lapseesi liittyvistä asioista?
- Millaisia työntekijöiden yleiset kommunikaatiotaidot ovat?
- Vastaako henkilökunta asianmukaisesti kysymyksiisi, kommentteihisi tai toiveisiisi?
- Neuvotellaanko tarpeeksi yhteisistä lasta koskevista asioista?

b) Luottamus ja kunnioitus ja arvostus

- Koetko, että välillänne on luottamus? Kunnioitus?
- Onko henkilökunnalle helppo puhua vaikeistakin asioista? Mitä esteitä puhumiselle on?
- Kuinka tärkeätä luottamus ja kunnioitus mielestäsi on?
- Pystytkö sinä ja pystyykö päiväkotitoiminta ottamaan puheeksi vaikeatkin asiat?
- Koetko vuorovaikutuksen välillänne rehelliseksi?
- Koetko tulevasi kuulluksi, kuunnellaanko sinua aidosti?
- Miten hoidatte ristiriitatilanteiden neuvottelun ja selvittelyn?
- Arvostaako päiväkotitoiminta näkemyksiäsi, arvostatko itse päiväkodin näkemyksiä?

6. KASVATUSKESKUSTELUT

a) Yleisesti

- Monta keskustelua ollaan pidetty? Onko ollut tarpeeksi? Tarvitaanko päivitystä?
- Minkälainen ilmapiiri kasvatustalossa oli? Oliko tarpeeksi varattu aikaa?
- Hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskusteluissa keskustellaan usein hyvinkin henkilökohtaisista asioista. Miltä tämä henkilökohtaisten asioiden kertominen lapsesi hoitajille päiväkodissa tuntuu?
- Koetko voitasi luottaa siihen, että se mitä kerrot lapsesi hoitajille päiväkodissa, pysyy heidän tietonaan?

b) Keskustelujen sisältö

- Oletteko hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskusteluissa keskustelleet sinun omista kasvatustalostasi ja -tavoistasi?
- Onko sinulle hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskusteluissa kerrottu päiväkodin arvoista ja kasvatustavoista?
- Vastasiko hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskustelu odotuksiasi?
- Miten päiväkodin hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskustelut mielestäsi yleisesti toimivat? Onko niitä riittävästi?
- Olisiko sinulla toiveita tulevien lastasi koskevien hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskustelujen järjestämiseen, esim. ajan, paikan, keskustelukumppanin tai keskustelun sisällön suhteen?
- Onko merkityksellistä kenen kanssa kasvatustalossa keskustelu pidetään?

7. KASVATUSKUMPPANUUS, YHTEISTYÖ KASVUKONTEKSTIEN VÄLILLÄ:

a) Yleisesti

- Koetko tekeväsi yhteistyötä lapsesi päiväkotiryhmän hoitajien kanssa? Jos niin, miten se näkyy, miltä se tuntuu? Jos et, niin miksi et? Mikä edesauttaisi yhteistyön syntyä?
- Mitä yhteistyö merkitsee sinulle päiväkodin henkilökunnan kanssa?
- Lapset viettävät aikaa päiväkodissa kaikkina vuorokauden aikoina, vaikuttaako tämä yhteistyöhönne?
- Onko mielestäsi tekijöitä, jotka hankaloittavat yhteistyön syntymistä ja toteutumista sinun ja hoitajien välillä? Jos niin, mitä ne ovat ja miten niihin voitaisiin vaikuttaa yhteistyön helpottumiseksi?
- Mitä yhteistyö päiväkodin hoitajien ja sinun välillä antaa sinulle?

b) yhteistyön merkitys

- Mikä on mielestäsi olennaisin yhteistyön muoto?
- Mihin mielestäsi yhteistyösi lapsesi päiväkodin hoitajien kanssa perustuu? Miksi teette yhteistyötä? Miksi mielestäsi käytte hoito - ja kasvatussuunnitelmakeskusteluja?
- Oletko hoito - ja kasvatussuunnitelmakeskusteluissa lapsesi päiväkotiryhmän hoitajien kanssa keskustellut yhteistyönne tavoitteista? Jos niin, mitä ne ovat ja miten ne ovat muotoutuneet?
- Koetko saavasi / saaneesi lapsesi ryhmän aikuisilta apua ja neuvoja omaan vanhempiana olemiseen ja lapsen kasvatukseen? Jos niin, millaista apua ja millaisissa asioissa? Jos et, millaisissa asioissa haluaisit apua/neuvoja?
- Ovatko lapsesi / lastesi ryhmän hoitajat vaihtuneet lapsesi päiväkodissa olon aikana? Jos, niin onko mielestäsi tämä henkilökunnan vaihtuvuus vaikuttanut yhteistyöhönne?

c) vuorohoito

- Miten kuvailisit, että vuorohoito, vaihtuvat hoitoajat, henkilökunnan vaihtuvat työvuorot vaikuttavat yhteistyöhön?
- Jos kokemusta perinteisestä päiväkodista niin miten kuvailisit, että eroaa vuorohoitopaikasta?
- Onko toiveita tai ehdotuksia yhteistyölle?